

หน้าที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผนตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการ ของประเทศไทย

เนื้อหาของบทนี้ศึกษาถึงกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2547) โดยกล่าวถึงความเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายฟื้นฟู กิจการ การเข้าสู่กระบวนการ การแต่งตั้งผู้ทำแผน อำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผน ตลอดจนศึกษา เกี่ยวกับการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการโดยสังเขป และเน้นศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหนี้ ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผนซึ่งไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการเป็นประเด็น สำคัญเพื่อพิจารณาว่าหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผนนั้นมีลักษณะและผลเช่นไร เจ้าหนี้ ในมูลหนี้ดังกล่าวมีสิทธิในการได้รับชำระหนี้อย่างไร ตลอดจนมีสภาพปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจ เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับหนี้ทั้งสองประเภทนี้อย่างไร เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ต่อไปโดยมีเป้าหมายให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.1 ความเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

แนวความคิดของการฟื้นฟูกิจการมีวัตถุประสงค์ในการรักษากิจการที่ยังคงมีศักยภาพ และมีโอกาสในการดำรงอยู่ (Viability) เอาไว้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพการจ้างงานจำนวนมาก เปิดโอกาสให้มีการลงทุนใหม่ในกิจการและยังสามารถแก้ไขปัญหาคะروضกิจในภาพรวมได้ โดยต้องปรับโครงสร้างหนี้และทุนเพื่อให้รายได้ของกิจการสามารถรองรับภาระหนี้ของกิจการใน ระดับที่สูงสุด¹ ซึ่งการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยการปรับโครงสร้างหนี้ การปรับโครงสร้าง ทุน และการปรับโครงสร้างกิจการ ย่อมเกิดผลดีกว่าการเข้าสู่กระบวนการบังคับชำระหนี้ซึ่งตาม กฎหมายล้มละลาย อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์สำคัญของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ คือ ต้องการ สนับสนุนให้บริษัทที่ตกอยู่ในฐานะที่มีความยากลำบากในการประกอบธุรกิจเพราะปัญหาทางการเงิน แต่ยังมีโอกาสที่จะฟื้นฟูกิจการ ได้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงกิจการให้มีฐานะดีขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจ ต่อไปได้โดยไม่ต้องเลิกกิจการหรือล้มละลาย เนื่องจากหากกิจการไม่มีโอกาสดำรงคงอยู่ย่อมทำให้เกิดความเสียหายต่อการรักษามูลค่าสูงสุดของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ยังคงเหลืออยู่ กระบวนการ

¹ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิศิษฎ์ สรอรรถจำกัด, 2547), หน้า 34.

ฟื้นฟูกิจการจึงอาศัยหลักความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการประสานงานและประนีประนอม ผลประโยชน์ระหว่างกัน ต่างจากจุดมุ่งหมายหลักของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการเลิกบริษัทและแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย² ดังนั้น ความอยู่รอดของกิจการถือเป็นเรื่องสำคัญที่สามารถแยกกิจการที่ควรได้รับการปรับโครงสร้างกับกิจการที่ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้และต้องเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีโดยกฎหมายล้มละลาย

4.1.1 การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

ลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการต้องเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยเป็นสภาวะการณ์ที่ลูกหนี้มีหนี้สินเป็นจำนวนมาก (over indebtedness) เกินกว่าปริมาณทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่อันทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ของตนได้³ ในคดีล้มละลาย ศาลฎีกาให้ความสำคัญกับความมีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างหนี้สินกับทรัพย์สินมากกว่าความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวอาจส่งผลให้อโอกาสของการฟื้นฟูกิจการน้อยลงกว่าที่ควร ทั้งนี้ แนวโน้มของกฎหมายล้มละลายสมัยใหม่มุ่งเน้นในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า โดยข้อเสนอประการหนึ่งของ UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency ในเรื่องนี้ คือ ทุกประเทศควรถือเอาการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดเป็นเกณฑ์ในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและฟื้นฟูกิจการได้⁴ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่มีความจำเป็นที่ศาลต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับประเด็นความมีหนี้สินล้นพ้นตัวเสียทุกคดี เนื่องจากหากไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ถ้าศาลเห็นสมควรศาลจะงดการไต่สวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเลยก็ได้⁵

เจ้าหนี้ ไม่ว่าจะเป็เจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ลูกหนี้ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงาน

² สุธีร์ ศุภนิตย์, หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์วิญญูชน,2543), หน้า 231.

³ สุธีร์ ศุภนิตย์, หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์วิญญูชน,2542), หน้า 26.

⁴ A/CN.9/WG.V/WP70 Part 1 p.67 อ้างใน วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 32.

⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/10.

ของรัฐและลูกหนี้อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง* อาจร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ ไม่ว่าลูกหนี้จะถูกฟ้องล้มละลายแล้วหรือไม่⁶ แต่กิจการของลูกหนี้นั้นจะต้องคงสภาพอยู่ ดังนั้น หากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ศาลหรือนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลของลูกหนี้ หรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคล หรือนิติบุคคลเลิกกันด้วยเหตุอื่นไม่ว่าจะชำระบัญชีเสร็จแล้วหรือไม่ ย่อมไม่อาจยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้⁷ ทั้งนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต้องถือว่าเป็นเรื่องที่บริษัทเป็นผู้ร้องขอมิใช่ผู้ถือหุ้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ผู้บริหารของลูกหนี้ต้องขอความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นและผู้ถือหุ้นไม่มีอำนาจร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการหรือร้องคัดค้านการฟื้นฟูกิจการแต่อย่างใด⁸

กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยมิได้มีเจตนาที่จะเปิดโอกาสให้กิจการทุกประเภทสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ เนื่องจากมุ่งแก้ไขปัญหาให้เฉพาะกับกิจการในรูปบริษัทเท่านั้น ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับกฎหมายของประเทศอังกฤษและสิงคโปร์ แต่แตกต่างจาก Chapter 11 แห่ง Bankruptcy Code ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาสามารถฟื้นฟูกิจการได้ ดังนั้น สำหรับประเทศไทย กิจการในลักษณะที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือบุคคลธรรมดาไม่อาจเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้⁹ ลูกหนี้ที่จะขอหรือถูกขอให้ฟื้นฟูกิจการจึงต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย 3 ประเภท ได้แก่¹⁰

- (1) บริษัทจำกัด
- (2) บริษัทมหาชนจำกัด
- (3) นิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง**

นอกจากนี้ เหตุแห่งการร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้น ต้องปรากฏว่าลูกหนี้มีลักษณะดังนี้¹¹

* ปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดในเรื่องนี้

⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/2 และมาตรา 90/4.

⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/5.

⁸ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 26.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24-25.

¹⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/ 1.

** ปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดในเรื่องนี้

¹¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/3.

- (1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว¹²
- (2) เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม
- (3) มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการได้

เหตุอันสมควรในการฟื้นฟูกิจการ เช่น กิจการของลูกหนี้เป็นกิจการที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นแหล่งจ้างงาน มีพื้นฐานกิจการดี หรือมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคแต่เพียงประสบปัญหาทางการเงินเนื่องมาจากวิกฤติทางเศรษฐกิจ การชะงักงันของธุรกิจประเภทเดียวกัน หรือขาดทุนเพราะค่าเงิน เจ้าหนี้หลายรายแสดงความเต็มใจให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ หากปล่อยให้กิจการนั้นล้มละลายแล้วจะกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก เป็นต้น ส่วนลักษณะของการมีช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ เช่น เป็นกิจการที่จะมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในอนาคต มีฐานการผลิตมั่นคง กรรมการและผู้บริหารของลูกหนี้และบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายต่างให้ความร่วมมืออันจะทำให้การฟื้นฟูกิจการสำเร็จได้โดยง่าย หรือลูกหนี้มีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการได้ หากสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้อันทำให้ภาระหนี้สินต่อรายได้อยู่ในอัตราส่วนที่เหมาะสม และจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมโดยการเพิ่มทุนหรือใช้วิธีการอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาดำเนินธุรกิจโครงการให้แล้วเสร็จ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทางตลาดกิจการของลูกหนี้ก็ย่อมมีช่องทางฟื้นฟูได้ในอนาคต เป็นต้น

กฎหมายฟื้นฟูกิจการมีความเหมาะสมสำหรับการปรับโครงสร้างกิจการที่มีทุนเป็นทุนเรือนหุ้นและเป็นการฟื้นฟูกิจการในระดับใหญ่และกลาง เนื่องจากจะเกิดค่าใช้จ่ายจากการดำเนินกระบวนการพอสมควร จึงไม่เหมาะสมสำหรับการฟื้นฟูกิจการที่มีขนาดเล็กจนเกินไป นอกจากนี้ศาลมีอำนาจพิจารณาถึงความสุจริตของผู้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการด้วย¹³ เพื่อป้องกันมิให้มีการนำเอามาตรการพักบังคับชำระหนี้ (Automatic Stay) ไปใช้โดยมิชอบ เนื่องจากนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาจะเกิดสถานะ Automatic Stay ทันที ลูกหนี้จึงไม่อาจจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น¹⁴ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้วถือได้ว่า

¹² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8.

¹³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/10.

¹⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 (9).

กิจการได้เข้าสู่การควบคุมกำกับดูแลโดยศาลอย่างสมบูรณ์ ผู้บริหารเดิมของลูกหนี้ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 90/12 (9) ในการบริหารกิจการจะสิ้นสุดอำนาจดังกล่าวทันที ตามมาตรา 90/20 และศาลต้องแต่งตั้งบุคคลเพื่อเข้ามาบริหารกิจการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ใหม่¹⁵ ซึ่งอาจเป็นผู้บริหารของลูกหนี้เองหรือบุคคลอื่นก็ได้ หากยังไม่สามารถตั้งผู้ทำแผนได้ศาลจะต้องแต่งตั้งผู้บริหารของลูกหนี้ หรือบุคคลอื่นทำหน้าที่เป็นผู้บริหารชั่วคราว หรือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้จัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว

4.1.2 การแต่งตั้งผู้ทำแผน

ผู้ทำแผน คือ บุคคลผู้มีหน้าที่จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการฟื้นฟูกิจการ กฎหมายกำหนดให้ผู้ทำแผนอาจเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคล เจ้าหนี้ หรือผู้บริหารของลูกหนี้ก็ได้¹⁶ โดยผู้บริหารของลูกหนี้ หมายถึง กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจดำเนินกิจการของลูกหนี้ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ¹⁷ ผู้ทำแผนถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มากที่สุดคนหนึ่ง จึงต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในการกำหนดแนวทางเพื่อฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการนั้น ผู้ทำแผนย่อมล่วงรู้ถึงข้อมูลทางธุรกิจหรือความลับทางการค้าของลูกหนี้ นอกจากนี้ แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ทำแผนในเบื้องต้นด้วยว่าสามารถทำให้แผนนั้นได้รับการยอมรับจากบรรดาเจ้าหนี้และศาลได้หรือไม่ ผู้ทำแผนจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการเงิน ธุรกิจการค้า กฎหมาย และความรู้ด้านอื่น ๆ รวมทั้งมีประสบการณ์ทำงานอย่างสูง¹⁸ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ศาลอาจแต่งตั้งผู้ทำแผนได้ 2 กรณี คือ

(1) ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผนพร้อมกัน

ในคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต้องแสดงโดยชัดแจ้งถึงชื่อและคุณสมบัติของผู้ทำแผน รวมถึงหนังสือยินยอมของบุคคลดังกล่าว¹⁹ ผู้ร้องขอจึงมักเสนอชื่อบุคคลที่ตนเห็นว่าเหมาะสมเป็นผู้ทำแผน

¹⁵ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 55.

¹⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/6 วรรคสอง.

¹⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/1.

¹⁸ วิชัย ดันตฤฎานันท์, คำอธิบายกฎหมายล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2548), หน้า 51.52

¹⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/6 (4) และ (5).

ซึ่งศาลอาจมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และตั้งบุคคลที่ผู้ร้องขอเสนอเป็นผู้ทำแผนไปพร้อมกัน เมื่อไม่ปรากฏว่าบุคคลผู้ถูกเสนอชื่อเป็นผู้ทำแผนมีคุณสมบัติหรือความประพฤติเสื่อมเสีย หรือไม่มีเหตุสมควรประการอื่น กรณีที่ศาลตั้งผู้ทำแผนตามคำร้องขอฟื้นฟูกิจการนี้มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ การร้องขอฟื้นฟูกิจการดังกล่าวต้องไม่มีการเสนอชื่อผู้ทำแผนแข่งกัน โดยอาจเป็นกรณีที่ไม่มีบุคคลใดคัดค้านคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ หรืออาจเป็นกรณีที่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้รายอื่นคัดค้านการร้องขอฟื้นฟูกิจการไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม เช่น คัดค้านว่าคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไม่เข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หรือคัดค้านว่าบุคคลที่ผู้ร้องขอเสนอไม่สมควรเป็นผู้ทำแผน แต่ผู้คัดค้านมิได้เสนอชื่อบุคคลอื่นเพื่อเข้ามาเป็นผู้ทำแผนแทนด้วย ดังนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ศาลจะมีคำสั่งตั้งบุคคลที่ผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการเสนอให้เป็นผู้ทำแผนก็ได้²⁰ หากศาลเห็นสมควรและบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎกระทรวงกำหนด²¹

(2) ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเท่านั้นและให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาเลือกผู้ทำแผนก่อน

ในกรณีนี้เมื่อศาลพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว แต่มีเหตุที่ศาลไม่อาจตั้งผู้ทำแผนได้ในทันที จึงต้องเปิดโอกาสให้บรรดาเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้มีโอกาสพิจารณาเลือกผู้ทำแผนในเบื้องต้นเสียก่อน เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า

(ก) ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลที่ผู้ร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการเสนอเป็นผู้ทำแผนนั้นไม่สมควรเป็นผู้ทำแผน แม้ว่าลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ผู้คัดค้านจะได้เสนอชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผนก็ตาม

²⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/17 วรรคหนึ่ง.

²¹ ปัจจุบัน คือ กฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ พ.ศ. 2545 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ได้ออกตามความในมาตรา 90/16 ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนเพื่อประโยชน์ของการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2545 แต่มีผลใช้บังคับแก่คดีที่มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการนับแต่วันที่ 16 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป เนื่องจากกฎกระทรวงดังกล่าวมีบทเฉพาะกาล ข้อ 28 กำหนดห้ามมิให้ใช้บังคับแก่บรรดาคดีที่ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ รวมถึงคดีที่มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ดังนั้น ก่อนที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ ศาลจึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ทำแผนเป็นรายคดีไป

(ข) ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ผู้คัดค้านเสนอชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผนด้วย โดยการเสนอชื่อผู้ทำแผนขึ้นมาแข่งขันนั้นต้องมีความสมบูรณ์ตามกฎหมาย กล่าวคือ จะต้องได้รับหนังสือยินยอมจากบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ทำแผน²² และบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎกระทรวงกำหนด

ดังนั้น หากเกิดกรณีดังกล่าวตามข้อ (2) ศาลต้องมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเร็วที่สุดเพื่อให้ที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาเลือกว่าบุคคลใดสมควรเป็นผู้ทำแผน โดยศาลไม่อาจพิจารณาและมีคำสั่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ทำแผนได้ในทันที²³ แต่ศาลจะตั้งผู้ทำแผนโดยผ่านการคัดเลือกจากที่ประชุมเจ้าหนี้ ซึ่งในการประชุมเลือกผู้ทำแผนนั้น หากลูกหนี้มิได้เสนอผู้ทำแผน มติเลือกผู้ทำแผนต้องเป็นมติของเจ้าหนี้ฝ่ายที่มีจำนวนหนี้ข้างมาก ซึ่งได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น แต่หากลูกหนี้เสนอผู้ทำแผนด้วย กฎหมายกำหนดให้ศาลตั้งผู้ทำแผนที่ลูกหนี้เสนอเป็นผู้ทำแผน เว้นแต่จะมีมติของเจ้าหนี้ฝ่ายที่มีจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมดของเจ้าหนี้ซึ่งได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้นกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผน²⁴ โดยเจ้าหนี้ที่มีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาเลือกผู้ทำแผน ต้องเป็นเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ และลูกหนี้ได้ก่อนนิติสัมพันธ์ขึ้นก่อน ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม บุคคลอื่นซึ่งมิได้เป็นเจ้าหนี้ เช่น ลูกหนี้หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับดูแล แม้จะมีสิทธิเสนอชื่อผู้ทำแผนแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ทำแผน เมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติเลือกผู้ทำแผนได้แล้วและศาลเห็นชอบด้วย ศาลจะมีคำสั่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ทำแผน อำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผนเริ่มต้นขึ้นทันทีหลังจากศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้ว²⁵ และผู้ทำแผนจะสิ้นสุดอำนาจในวันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ หรือวันที่ผู้บริหารแผนทราบถึงคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนและคำสั่งตั้งผู้บริหารแผนแล้ว²⁶

เนื่องจากผู้ทำแผนมีบทบาทสำคัญต่อการฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำแผนเพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมธุรกิจของลูกหนี้ และเป็นคนกลางประสานความสัมพันธ์และรักษาผลประโยชน์ของลูกหนี้

²² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/9 วรรคสาม.

²³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6858/2546.

²⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/17 วรรคสอง.

²⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/24.

²⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/59.

เจ้าหนี้ และผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ทำแผนจึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับการจดทะเบียนต่อคณะกรรมการพิจารณาผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ พ.ศ.2545 เว้นแต่ในกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ได้รับการแต่งตั้งจากศาลให้เป็นผู้ทำแผน จะไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎกระทรวงดังกล่าว²⁷ เนื่องจากกฎหมายมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมให้ลูกหนี้เข้ามาเป็นผู้ทำแผนได้ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าผู้บริหารลูกหนี้จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ทำแผน อำนาจในด้านการบริหารจัดการนั้นก็ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของศาล แต่เดิมนั้นขณะที่ยื่นคำร้องขอตั้งผู้ทำแผนไม่มีกฎกระทรวงตามมาตรา 90/16 บัญญัติไว้ ศาลจึงต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้บริหารแผนตามความเหมาะสมในการบริหารกิจการแต่ละราย ทั้งนี้ โดยนำประสบการณ์ ผลงานในอดีต ตลอดจนพฤติกรรมอื่นมาประกอบการพิจารณา แม้ว่าผู้บริหารแผนจะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากลูกหนี้ก็ตาม²⁸

สำหรับผู้ทำแผนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีสัญชาติไทย อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์ในวันยื่นคำขอจดทะเบียน สำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับชั้นปริญญาตรีด้านการเงิน การบัญชี หรือด้านกฎหมาย มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี เป็นต้น และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่เป็นบุคคลซึ่งถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เป็นต้น²⁹ สำหรับกรณีนิติบุคคลเป็นผู้ทำแผนต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ปรึกษาทางบัญชี หรือที่ปรึกษาทางกฎหมาย มีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานที่รัดกุมและเชื่อถือได้ มีผู้ปฏิบัติงานเต็มเวลาไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งเป็นคนสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง โดยมีความรู้อย่างน้อยระดับชั้นปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี เป็นต้น และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎกระทรวงกำหนด³⁰

ลูกหนี้และบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายต่างประสงค์ให้บุคคลที่ตนเชื่อมั่นว่ามีความสามารถสูงเข้ามาเป็นผู้ทำแผน เพื่อให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบความสำเร็จนำมาซึ่งประโยชน์แก่

²⁷ กฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ พ.ศ. 2545 ข้อ 2.

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 950/2546.

²⁹ กฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ พ.ศ. 2545 ข้อ 13.

³⁰ กฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ พ.ศ. 2545 ข้อ 14.

ตน ทำให้การตั้งผู้ทำแผนอาจมีความยุ่งยากซับซ้อนและใช้เวลานานโดยเฉพาะในการฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ที่มีขนาดใหญ่เพราะกฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิโต้แย้งคัดค้านการตั้งผู้ทำแผนได้ ทั้งนี้ แม้กฎหมายฟื้นฟูกิจการให้อำนาจแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจเกี่ยวกับการตั้งผู้ทำแผนก็ตาม แต่ศาลไม่มีอำนาจที่จะเสนอผู้ทำแผนได้ด้วยตนเอง

4.2 อำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผน

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของผู้บริหารลูกหนี้น้อยลงถึงที่สุด ครั้นเมื่อศาลตั้งผู้ทำแผนแล้ว อำนาจดังกล่าวและบรรดาสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ยกเว้นสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลตกแก่ผู้ทำแผน และเมื่อศาลเห็นชอบด้วยแผนแล้ว สิทธิและอำนาจของผู้ทำแผนตกเป็นของผู้บริหารแผนนับแต่ผู้บริหารแผนได้รับทราบคำสั่ง³¹ ดังนั้นผู้บริหารของลูกหนี้น้อยหมดอำนาจในการบริหารจัดการ (managerial power) กิจการของลูกหนี้ทันทีที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจะทำให้สถานะของผู้บริหารของลูกหนี้สิ้นสุดไปแต่อย่างใด เป็นแต่เพียงการพักการใช้อำนาจในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่ฟื้นฟูกิจการเป็นการชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งอำนาจดังกล่าวจะโอนไปยังผู้ทำแผนโดยผลของกฎหมาย ผู้ทำแผนจึงมีอำนาจกระทำการแทนลูกหนี้ตามบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายคล้ายกับกรรมการของลูกหนี้ แม้ว่าผู้ทำแผนอาจจะไม่ใช่ผู้บริหารเดิมของลูกหนี้ก็ตาม โดยผู้ทำแผนมีอำนาจเข้าครอบครอง ดูแลกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งต่อบรรดาเจ้าหนี้และลูกหนี้เอง ดังนั้น ผู้ทำแผนควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ภายใต้ข้อกำหนดเกี่ยวกับความไว้วางใจ (fiduciary) ต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวขัดต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (conflict of interest) และต้องใช้อำนาจหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ทำแผนต้องให้ความสำคัญไปที่การจัดการให้ธุรกิจกลับมามีความสามารถในการทำกำไรและรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันภายใต้กระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ผู้ทำแผนจะจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินไม่ได้ นอกจากจะเป็นการ

³¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/20 วรรคหนึ่ง มาตรา 90/25 และมาตรา 90/59 วรรคหนึ่ง.

กระทำที่จำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินการค้าตามปกติต่อไปได้ (in the ordinary course of business) เว้นแต่ศาลล้มละลายที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น³²

อำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของผู้ทำแผน เช่น³³

- (1) รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ในความครอบครองของตน
- (2) ป้องกันรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้
- (3) ออกใบรับรองสิทธิให้แก่เจ้าหนี้ตามมาตรา 90/27 วรรคสาม
- (4) กระทำการแทนลูกหนี้ นับแต่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนจนกระทั่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบ

ด้วย แผน (มาตรา 90/25)

- (5) ดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ทั่วไป (manage the affairs business and property)
- (6) ได้แย้งคำขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา 90/29
- (7) ขอลอกคำบังคับในสำนวนทวงหนี้ตามมาตรา 90/39
- (8) ขอให้เพิกถอนการขอลดและการกระทำอันเป็นการให้เปรียบ (มาตรา 90/40 และ มาตรา 90/41)
- (9) จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ (มาตรา 90/42)

ทั้งนี้ ผู้ทำแผนมีอำนาจหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ

(1) เสนอแผนฟื้นฟูกิจการต่อศาลพร้อมทั้งเสนอชื่อผู้บริหารแผนตามมาตรา 90/42 (7) ซึ่งในแผนมักจะกำหนดให้ผู้ทำแผนเป็นผู้บริหารแผนด้วย

(2) อำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา 90/25 นอกจากนี้ บรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ยกเว้นสิทธิในการรับเงินปันผลจะตกแก่ผู้ทำแผนด้วย จนกว่าจะมีการตั้งผู้บริหารแผน

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ทำแผนจึงมุ่งไปที่การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาของกิจการที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และแม้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ของไทย จะมีได้บัญญัติถึงสถานะทางกฎหมายของผู้ทำแผนเอาไว้ ซึ่งต่างจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการมีสถานะเป็นผู้แทนกองทรัพย์สินของลูกหนี้ (representative of the estate) ส่วนประเทศอังกฤษกำหนดให้ Administrator มีสถานะเป็น

³² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/25 ประกอบมาตรา 90/12.

³³ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2548), หน้า 62.

ตัวแทนของบริษัทลูกหนี้ (company's agent) แต่มาตรา 90/24 และมาตรา 90/25 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผนเอาไว้ ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของผู้ทำแผนย่อมมีผลผูกพันลูกหนี้ โดยผู้ทำแผนจะไม่มีควมรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวในสัญญาใด ๆ ที่ได้เข้าทำกับบุคคลภายนอกในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ในที่นี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึงบทบาทหลักของผู้ทำแผน 2 ประการ คือ การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

4.2.1 การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ

แผนฟื้นฟูกิจการถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เปรียบเสมือนเป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพอันแท้จริงของกิจการ ในรูปของสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน รวมทั้งการคาดหมายถึงผลการประกอบการของกิจการ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความเป็นจริงของกิจการ โดยแผนจะนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างสูงสุด³⁴ แผนฟื้นฟูกิจการจะได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้และลูกหนี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของแผนเป็นสำคัญ การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ทำแผนที่จะต้องทำให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 3 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนในราชกิจจานุเบกษา โดยผู้ทำแผนต้องส่งแผนให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พร้อมด้วยสำเนาเพื่อส่งให้แก่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงและลูกหนี้ หากผู้ทำแผนไม่อาจจัดทำแผนให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าว อันเนื่องมาจากการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการในแต่ละคดีมีความยุ่งยากเกี่ยวกับการรวบรวมทรัพย์สินและหนี้สินของลูกหนี้จำนวนมาก ผู้ทำแผนจึงมีสิทธิขอขยายระยะเวลาต่อศาลได้ ซึ่งศาลอาจขยายเวลาในการจัดทำแผนได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 เดือน³⁵ รวมเวลาแล้วผู้ทำแผนสามารถจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการภายในระยะเวลา 5 เดือน

เนื่องจากแผนฟื้นฟูกิจการจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ กำหนดมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการดำเนินการฟื้นฟูกิจการ ความสำเร็จหรือล้มเหลวของกระบวนการฟื้นฟูกิจการจึงขึ้นอยู่กับแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น ขั้นตอนการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการจึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้ทำแผน ซึ่งผู้ทำแผนต้องทำให้ดีที่สุดโดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของลูกหนี้และช่วยให้กิจการสามารถฟื้นตัวดำเนินกิจการได้ตามปกติ การจัดทำแผนฟื้นฟู

³⁴ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 82.

³⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/43.

กิจการภายใต้กรอบของกฎหมายจึงต้องทำให้มีโอกาสได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่³⁶ และศาลให้ความเห็นชอบ³⁷ โดยต้องสามารถปฏิบัติตามแผนนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้หลักการของการฟื้นฟูกิจการ เมื่อการจัดทำแผนมุ่งถึงความสำเร็จที่จะให้แผนได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่ในเบื้องต้น ผู้ทำแผนอาจจำเป็นต้องจัดทำเค้าโครงของแผนเพื่อเสนอต่อกลุ่มเจ้าหน้าที่ ปรีกษาหารือและเจรจาต่อรองกันอย่างไม่เป็นทางการก่อนในเบื้องต้น โดยจะมีการเจรจาต่อรองลดหย่อนผ่อนปรนมาตรการต่าง ๆ ระหว่างกัน การจัดทำแผนโดยปกติจึงไม่ใช่กระบวนการที่ผู้ทำแผนดำเนินการเพียงลำพัง เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่หลายกลุ่มจึงมักมีแนวความคิดและความต้องการต่างกัน หากแผนถูกร่างขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความเห็นชอบในเบื้องต้นย่อมคาดหมายได้ว่าแผนดังกล่าวจะไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่ ดังนั้น กว่าที่ทุกฝ่ายสามารถตกลงแนวทางหลัก ๆ ร่วมกันได้จึงอาจต้องใช้เวลาานาน ในบางกรณีคณะกรรมการเจ้าหน้าที่ซึ่งโดยปกติแล้วจะประกอบด้วยตัวแทนของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นสถาบันการเงินหรือเจ้าหน้าที่ทั่วไปที่เป็นเจ้าหน้าที่รายใหญ่ยังคงมีบทบาทสำคัญในระหว่างการร่างแผนฟื้นฟูกิจการ โดยการกำหนดนโยบายและแนวทางของแผนในการแก้ไขสถานการณ์ทางการเงินและปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งผู้ทำแผนจะรับฟังและนำเค้าโครงของแผนฟื้นฟูกิจการที่ได้รับการยอมรับแล้วไปพิจารณากำหนดรายละเอียดที่สำคัญ เนื้อหาที่จำเป็นและสมควรเพิ่มเติมเพื่อให้แผนฟื้นฟูกิจการมีเนื้อหาสาระและรายการครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้³⁸

ในการจัดทำแผนผู้ทำแผนมีอำนาจที่จะได้รับข้อมูลจากผู้บริหารของลูกหนี้เดิมและบุคคลอื่นที่เข้ามาบริหารกิจการในฐานะผู้บริหารชั่วคราว เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้บริหารของลูกหนี้ต้องยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและหนี้สินของลูกหนี้ต่อผู้ทำแผนภายใน 7 วัน นับแต่ทราบคำสั่งตั้งผู้ทำแผน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่มีกรให้ข้อมูลดังกล่าว ผู้ทำแผนอาจจำแจ้งบุคคลอื่นให้ช่วยจัดทำรายการข้อมูลให้ได้ตามที่เห็นจำเป็นโดยหักค่าใช้จ่ายจากทรัพย์สินของลูกหนี้³⁹ หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการทำแผนและบริหารแผน ผู้ทำแผนอาจขอให้ศาลออกหมายเรียกบุคคลใด ที่สามารถแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ดังนั้น การหาข้อมูลเกี่ยวกับกิจการ ทรัพย์สิน และหนี้สินของลูกหนี้ จึงมีความจำเป็นเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและยังอาศัยเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานตามอำนาจ

³⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/46.

³⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/58.

³⁸ ดำเนิน ทรัพย์สินพิศาล, ล้มไม่ละลาย. หน้า 73.

³⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/34 ถึง มาตรา 90/39 .

หน้าที่อื่น ๆ ตามกฎหมายต่อไป เช่น การจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ การเก็บรวบรวมทรัพย์สิน การพิสูจน์จำนวนหนี้ที่แท้จริง

กฎหมายมิได้บัญญัติขั้นตอนและวิธีการจัดทำแผนไว้เนื่องจากแผนฟื้นฟูกิจการมีความเกี่ยวข้องกับจัดการด้านธุรกิจโดยตรง จึงต้องการความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถปรับใช้กับกิจการในสภาวะต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แต่ละรายจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพกิจการของลูกหนี้ สภาพปัญหาที่เป็นสาเหตุให้ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ และปัจจัยอื่น ๆ แต่ละคดีไป รวมถึงความรู้ความสามารถของผู้ทำแผนด้วยเป็นสำคัญ ดังนั้น เป็นเรื่องยากที่กฎหมายจะบัญญัติกำหนดวิธีการจัดทำแผนในทุกกรณีได้ จึงบัญญัติแต่เพียงกรอบกว้าง ๆ เท่านั้น⁴⁰ นอกจากนี้ แนวทางในการแก้ปัญหาของกิจการยังต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายนอกอีกหลายประการ ดังนั้น ความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนแผนย่อมมีโอกาสต้องเกิดขึ้นได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงตัวเลขประมาณการณ์ การเปลี่ยนแนวทางในการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารแผน เป็นต้น

การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการนั้นจะมีรายละเอียดค่อนข้างมากและมีความซับซ้อน โดยเฉพาะการฟื้นฟูกิจการที่มีขนาดใหญ่ แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายกำหนดให้แผนฟื้นฟูกิจการต้องมีรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย⁴¹

- (1) เหตุผลที่ทำให้มีการฟื้นฟูกิจการ
- (2) รายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สินและภาระผูกพันต่าง ๆ ของลูกหนี้ในขณะศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ
- (3) หลักการและวิธีการฟื้นฟูกิจการ
  - (ก) ขั้นตอนของการฟื้นฟูกิจการ
  - (ข) การชำระหนี้ การยึดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง และการจัดกลุ่มเจ้าหนี้
  - (ค) การลดทุนและเพิ่มทุน

⁴⁰ ไกรสร บารมีอวยชัย, "การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลาย," เอกสารประกอบการเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง วิกฤตการณ์ปรับโครงสร้างหนี้เพื่อการฟื้นฟูกิจการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 18 มกราคม 2544 เนื่องในโอกาสงานรำลึกถึง ศ.ดร. จี๊ด เศรษฐบุตร (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 23.

⁴¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/42.

(ง) การก่อหนี้และระดมเงินทุน รวมตลอดถึงแหล่งของเงินทุนและเงื่อนไขแห่งหนี้สินและเงินทุนดังกล่าว

(จ) การจัดการและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้

(ฉ) เงื่อนไขการจ่ายเงินปันผลและประโยชน์อื่นใด

(4) การไถ่ถอนหลักประกันในกรณีที่มีเจ้าหนี้มีประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน

(5) แนวทางแก้ปัญหาในกรณีขาดสภาพคล่องชั่วคราวระหว่างการปฏิบัติตามแผน

(6) วิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องหรือโอนหนี้

(7) ชื่อ คุณสมบัติ หนังสือยินยอมของผู้บริหารแผนและคำตอบแทน โดยนำความในมาตรา 90/6 วรรคสอง มาใช้บังคับเกี่ยวกับผู้บริหารแผนโดยอนุโลม

(8) การแต่งตั้งและการพ้นตำแหน่งของผู้บริหารแผน

(9) ระยะเวลาการดำเนินการตามแผนซึ่งไม่เกิน 5 ปี

(10) การไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา ในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญามีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่พึงได้

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเอื้อให้สามารถดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้โดยง่าย จึงมิให้นำบทบัญญัติของกฎหมายบางประการที่อาจก่อให้เกิดอุปสรรคแก่การฟื้นฟูกิจการมาใช้บังคับแก่แผน⁴²

แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต้องมีลักษณะครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการนั้นต้องกำหนดให้นำสินทรัพย์ของลูกหนี้อันมีอยู่จำกัดมาจัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าหนี้และเมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณี ที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย⁴³ ผู้ทำแผนจึงต้องดำเนินการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามบทบัญญัติและหลักการของกฎหมาย แต่บทบัญญัติมาตรา 90/42 บัญญัติว่า ในแผนให้มีรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย... ไม่ได้หมายความว่าให้ศาลพิจารณารูปแบบว่ามีรายการแต่ละรายการหรือไม่ แต่ยอมรับรวมถึงการพิจารณาว่ามีรายละเอียดของรายการดังกล่าวพอสมควรและถูกต้องหรือไม่ด้วย การที่แผนมิได้นำจำนวนเงินตามสิทธิเรียกร้องมาระบุไว้ในแผน ถือว่าแผนกล่าวถึงรายละเอียดแห่งทรัพย์สินไม่ครบถ้วน และการที่แผนกำหนดการชำระหนี้สำหรับเจ้าหนี้บางกลุ่ม โดยให้เงื่อนไขในการชำระเงินอยู่ในดุลพินิจของผู้บริหารแผน ถือว่าแผนนั้นมิได้

⁴² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/42 วรรคสอง.

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4823/2545.

กำหนดเวลาชำระหนี้ให้แก่กลุ่มเจ้าหนี้ดังกล่าวไว้ ทั้งวิธีการดำเนินการฟื้นฟูกิจการยังไม่มี ความชัดเจนแน่นอน จึงถือว่าแผนขาดรายการเกี่ยวกับวิธีการฟื้นฟูกิจการอันเป็นสาระสำคัญ⁴⁴

เมื่อจัดทำแผนแล้วเสร็จภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ทำแผนจะต้องส่งแผนพร้อม สำเนาแผนที่เพียงพอแก่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงทุกคนและลูกหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์⁴⁵ โดย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะนัดประชุมเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อลงมติพิจารณาแผนโดยเร็ว⁴⁶ และขอความเห็นชอบจากศาลต่อไป โดยแผนที่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทำแผนอย่างรอบคอบบน พื้นฐานและสมมติฐานที่มีความเป็นไปได้ ย่อมมีโอกาสที่แผนสามารถปฏิบัติได้จริงนำไปสู่ผลสำเร็จ ของการฟื้นฟูกิจการ บรรดาเจ้าหนี้ทุกกลุ่มย่อมได้รับประโยชน์ตามเงื่อนไขการชำระหนี้แห่งแผนนี้ มากกว่าการให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย เมื่อในกระบวนการพิจารณาแผนไม่มีคู่ความโต้แย้ง รายการในแผนเกี่ยวกับรายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่าง ๆ ของลูกหนี้ในขณะ ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ จึงรับฟังเป็นยุติได้ตามที่ปรากฏในแผน⁴⁷ แต่ทั้งนี้ ก่อนที่ศาลจะ พิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผน เจ้าหนี้มีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งผู้ทำแผนแก้ไขแผนได้ โดย เจ้าหนี้ จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 90/45⁴⁸ อย่างไรก็ตาม เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว หากจะมีการแก้ไขแผนผู้บริหารแผนก็มีอำนาจกระทำได้ตามมาตรา 90/63

4.2.2 การบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้

กฎหมายบัญญัติไว้โดยกว้างว่าผู้ทำแผนมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและ ทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ตามมาตรา 90/25 แต่มิได้กำหนด ว่าผู้ทำแผนมีอำนาจหน้าที่กระทำการในกรณีใดบ้าง แต่ทั้งนี้ ผู้ทำแผนต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใน ขอบเขตของกฎหมายตามมาตรา 90/12 (9) กล่าวคือ ผู้ทำแผนต้องกระทำการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งเป็นลักษณะของ day-to-day business เท่านั้น เพื่อให้สภาพกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในสภาวะปกติ ผู้ทำแผนจะได้ สามารถวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาของลูกหนี้และจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการได้ อีกทั้งเพื่อ

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 950/2546.

⁴⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/43.

⁴⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/44.

⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5886/2545.

⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4823/2545.

ป้องกันการจำหน่าย จ่าย โอน หรือกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่อาจส่งผลให้การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการหรือการดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะไม่สามารถคาดหมายกิจการและทรัพย์สินได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายจะให้อำนาจแก่ผู้ทำแผนในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามทางการค้าปกติ แต่ผู้ทำแผนสามารถมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการดังกล่าวแทนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ทำแผนเป็นที่ปรึกษาทางการเงินที่ได้รับแต่งตั้ง ผู้ทำแผนอาจมอบหมายให้ผู้บริหารของลูกหนี้เดิมประกอบการค้าต่อไป แต่หากมีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นผู้ทำแผนย่อมต้องรับผิดชอบเนื่องจากถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ขอบอำนาจของผู้ทำแผน⁴⁹

ทั้งนี้ศาลมีบทบาทในการวินิจฉัยขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผนว่าการกระทำนั้น ๆ ของผู้ทำแผนเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้หรือไม่ โดยศาลจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี อย่างไรก็ตาม กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ทำแผนกระทำการใด ๆ นอกเหนือจากการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ด้วย ซึ่งการร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ทำแผนสามารถดำเนินการนอกกรอบทางการค้าปกติย่อมมิให้เห็นเสมอ เนื่องจากมีความจำเป็นทางด้านเงินทุนเพื่อนำมาเสริมสภาพคล่องของกิจการ ผู้ทำแผนจึงอาจต้องจำหน่ายทรัพย์สิน หรือกู้ยืมเงินและให้หลักประกัน เป็นต้น

การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ คือ การดำเนินการตามปกติในทางธุรกิจของลูกหนี้ต่อจากที่ผู้บริหารของลูกหนี้เดิมดำเนินการค้างไว้ เช่น การค้าขายสินค้าของกิจการตามปกติ การจ่ายค่าวัตถุดิบ นอกจากนี้ การชำระค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สิน การชำระค่าเช่าซื้อ การชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ สัญญาเช่าทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสาระสำคัญต่อการดำเนินกิจการของลูกหนี้ หรือการชำระค่าบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ น่าจะถือว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เพราะเมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว หากผู้ทำแผนไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สินหรือค่าเช่าตามสัญญาสองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ ผู้ทรงสิทธิดังกล่าวสามารถติดตามเอาคืน ฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดจากสัญญาดังกล่าวได้⁵⁰ และหากผู้ทำแผนไม่ชำระค่าบริการสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า

⁴⁹ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 82.

⁵⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 (8).

ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการสองคราวติดต่อกันผู้ประกอบการสามารถให้บริการแก่ลูกหนี้ได้⁵¹ นอกจากนี้ ผู้ทำแผนมีอำนาจในการรวบรวมและควบคุมทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงดำเนินการต่าง ๆ เพื่อรักษามูลค่าของกิจการที่ยังคงดำเนินต่อไปและเพิ่มพูนมูลค่าทรัพย์สินของลูกหนี้ตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการฟื้นฟูกิจการ

4.3 หลักเกณฑ์การยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ

กรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้ทำแผนย่อมมีข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการให้สมบูรณ์ที่สุดต่างจากกรณีที่บุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผนซึ่งอาจมีปัญหาในเรื่องข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนอยู่บ้าง เนื่องจากย่อมไม่อาจทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการ ทรัพย์สิน และหนี้สินของลูกหนี้ได้อย่างครบถ้วน จึงอาจเกิดข้อขัดข้องในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กฎหมายจึงต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ทำแผนใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่สามารถกระทำได้ เช่น กำหนดให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลา และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องส่งคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าวให้แก่ผู้ทำแผนโดยไม่ชักช้า⁵² การขอรับชำระหนี้ภายใต้กระบวนการฟื้นฟูกิจการจึงเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติ เพื่อต้องการทราบประเภทหนี้ลักษณะหนี้ จำนวนหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งหลายที่จะได้รับการจัดสรรชำระหนี้และมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการ การทราบถึงจำนวนหนี้สินของลูกหนี้ทั้งหมดมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดกลุ่มเจ้าหนี้และปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากหากไม่ทราบข้อมูลอันชัดเจนของลูกหนี้ในด้านหนี้สินทั้งหมดเสียก่อนแล้ว การปรับโครงสร้างหนี้อาจเกิดขึ้นได้สำเร็จ

เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการจนกระทั่งศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และตั้งผู้ทำแผนแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่โฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายไม่น้อยกว่า 2 ฉบับ และต้องแจ้งคำสั่งตั้งผู้ทำแผนไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายตามบัญชีรายชื่อที่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เสนอต่อศาลและเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้⁵³

⁵¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 (11).

⁵² ไกรสร บารมีวอยชัย, "การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลาย." เอกสารประกอบการเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง วิกฤตการณ์ปรับโครงสร้างหนี้เพื่อการฟื้นฟูกิจการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 18 มกราคม 2544 เนื่องในโอกาสงานรำลึกถึง ศ.ดร. จี๊ด เศรษฐบุตร (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 23.

⁵³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/24 วรรคสอง และมาตรา 90/20 วรรคสี่.

พร้อมทั้งกำหนด เวลาให้เจ้าหน้าที่ทั้งหลายเสนอคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามแบบพิมพ์ต่อ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์⁵⁴ ภายในเวลา 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน⁵⁵ โดยต้อง ถือเอาวันที่ได้มีการโฆษณาคำสั่งต่อสาธารณชนเป็นสำคัญ หากวันโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา กับวันโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันไม่ตรงกันต้องนับวันโฆษณาในฉบับหลัง⁵⁶ ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ รายใดต้องการได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดี แม้ว่าจะ เป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา หรือเจ้าหน้าที่ที่ฟ้องคดีแพ่งแล้วแต่คดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาก็ตาม ทั้งนี้ หนี้ที่มีเงื่อนไขหรือหนี้ซึ่งยังไม่ถึงกำหนดเวลาชำระก็สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ได้ แต่หากเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้อง บังคับคดีไม่ได้นั้นไม่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ นอกจากนี้ บุคคลที่อาจใช้สิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ได้ ในภายหน้า เช่น ลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกัน สามารถยื่นขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่บุคคลนั้นอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยลูกหนี้ในภายหน้าได้ เว้นแต่ เจ้าหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวจะได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว⁵⁷ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่บางรายที่เป็น ลูกหนี้ของลูกหนี้อยู่ด้วยก็อาจใช้สิทธิหักกลบลบหนี้ได้⁵⁸

การยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะต้องใช้แบบพิมพ์คำขอรับชำระหนี้ของกรม บังคับคดี พร้อมกับแนบบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งทรัพย์สิน หนี้สิน และหลักฐานแห่งหนี้สิน รวมทั้งทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของลูกหนี้ที่ยึดไว้เป็นหลักประกันหรือตกอยู่ในความครอบครอง ของเจ้าหน้าที่⁵⁹ โดยในการตรวจคำขอรับชำระหนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียก เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนเรื่องนี้⁶⁰ ทั้งนี้ การขอรับชำระหนี้จะต้องคิดเป็น เงินตราไทย ดังนั้น หากหนี้ที่ขอรับชำระได้กำหนดไว้เป็นเงินตราต่างประเทศให้คิดเป็นเงินตราไทย ตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราประจำวันของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟู กิจการ⁶¹ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณหนี้ที่ใช้ในการออกเสียงลงคะแนน แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ ที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมเจ้าหน้าที่และมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ต้องเป็น

⁵⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/24 วรรคสาม.

⁵⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/26 วรรคหนึ่ง.

⁵⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4191/2546.

⁵⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/27.

⁵⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/33.

⁵⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/26 วรรคสาม ประกอบมาตรา 91 วรรคสอง.

⁶⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/26 วรรคสาม ประกอบมาตรา 105.

⁶¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/31.

เจ้าหน้าที่มูลหนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของกฎหมายแล้ว โดยกฎหมายมีบทกำหนดโทษสำหรับบุคคลใดที่ยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/26 อันเป็นเท็จในสาระสำคัญซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ เจ้าหน้าที่ผู้อื่น หรือ ประชาชนเสียหายด้วย⁶²

มาตรา 90/26 วรรคสาม บัญญัติให้นำบทบัญญัติในเรื่องการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตามมาตรา 91 วรรคสอง มาใช้บังคับเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการโดยอนุโลม ดังนั้น ในชั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่มีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สิน และข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นการยื่นคำขอรับชำระหนี้โดยชอบแล้ว หากมีผู้ใดโต้แย้งยอมเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนตามมาตรา 90/32 วรรคสอง เพื่อค้นหาความจริงว่าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้ได้ หรือต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/27 โดยยอมใช้อำนาจดังกล่าวในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวางเพื่อประโยชน์ของความเป็นธรรม มิใช่เคร่งครัดจำกัดเพียงดูจากหลักฐานในคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ ในชั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้เท่านั้น ดังนั้น นอกจากพยานหลักฐานของฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ขอรับชำระหนี้ที่จะนำอ้างส่งประกอบคำขอรับชำระหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ย่อมมีอำนาจอนุญาตหรือไม่ อนุญาตให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นได้นำพยานหลักฐานมาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนเพิ่มเติมก่อนมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 90/32 วรรคสอง ได้ และในกรณีที่มีการคัดค้านคำสั่งดังกล่าวของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลตามมาตรา 90/32 วรรคสาม ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยโดยรับฟังพยานหลักฐานทุกอย่างทั้งที่ยื่นในชั้นยื่นขอรับชำระหนี้และยื่นเพิ่มเติมในชั้นสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ หากศาลเห็นว่าเป็นพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่าหนี้รายนั้นขอรับชำระหนี้ได้หรือต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ หากเป็นกรณีวินิจฉัยและรับฟังพยานหลักฐานเกินกว่าคำขอชำระหนี้ไม่⁶³

การขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจึงมีขึ้นเพื่อให้สามารถพิจารณาถึงปัญหาของหนี้จำนวนหนี้ได้อย่างชัดเจนขึ้นและจะช่วยให้สามารถดำเนินการไปได้ในคราวเดียวกันเป็นวัตถุประสงค์หลักของกระบวนการด้านการฟื้นฟูกิจการและการล้มละลาย⁶⁴ มาตรา 90/27 และมาตรา 90/60 ประสงค์ให้มูลหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ทุกประเภทที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟู

⁶² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/80.

⁶³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3456/2546.

⁶⁴ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ , กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 65 .

กิจการเข้ามาอยู่ในระบบการฟื้นฟูกิจการทั้งหมด แม้ว่านั่นจะเป็นหนี้ภาษีอากรก็ตาม เพื่อให้หนี้สินของลูกหนี้ที่มีอยู่แล้วได้รับการชำระสะสางภายใต้กรอบของแผนฟื้นฟูกิจการให้เสร็จไป⁶⁵ โดยหลักเกณฑ์การขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

4.3.1 ประเภทของหนี้ที่อาจขอรับชำระในการฟื้นฟูกิจการ

เมื่อศาลได้แต่งตั้งผู้ทำแผนและโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนเพื่อฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้วนั้น เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่อาจบังคับชำระหนี้ได้โดยวิธีอื่นนอกจากการขอรับชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการ แต่อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าเจ้าหนี้ทุกประเภทสามารถขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ทั้งหมด เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดลักษณะหนี้ที่สามารถขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการไว้ โดยหนี้บางประเภทไม่สามารถขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ และหนี้บางประเภทได้รับการยกเว้นให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนฟื้นฟูกิจการโดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ ตามปกติแล้วเจ้าหนี้ของลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หากเป็นหนี้ที่ไม่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายย่อมต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการภายใน 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน⁶⁶ แม้ว่าจะเป็นหนี้ที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วแต่ยังบังคับคดีไม่เสร็จสิ้น หรือหนี้ที่ฟ้องคดีไว้แล้วแต่อยู่ระหว่างการพิจารณา หรือหนี้ที่ยังไม่ฟ้องคดีก็ตาม โดยเจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ด้วยวิธีอื่น บทบัญญัติมาตรา 90/26 แสดงโดยชัดแจ้งว่าหากเจ้าหนี้ประสงค์ที่จะได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามวิธีการที่กฎหมายได้ระบุไว้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาย่อมมีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องรอให้คำพิพากษานั้นถึงที่สุด เนื่องจากมูลหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ทุกราย เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้ทำแผนอาจขอตรวจและโต้แย้งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ หากรอให้ศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้ว เจ้าหนี้ก็ไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดได้และจะทำให้เจ้าหนี้หมดสิทธิได้รับชำระหนี้ตามมาตรา 90/61 ดังนั้น การที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการหรือไม่ จึงมิใช่เพราะหนี้นั้นเป็นมูลหนี้ตามคำพิพากษาเพียงประการเดียว แต่ต้องประกอบด้วยการพิสูจน์หนี้ของเจ้าหนี้ การสอบสวนและคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รวมทั้งคำสั่งของศาลในกรณีที่มีผู้ยื่นคำร้องคัดค้านเป็นสำคัญกฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ผู้โต้แย้งมูลหนี้ดังกล่าวได้⁶⁷

⁶⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5597-5598/2545.

⁶⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/26.

⁶⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1183/2545.

ในกรณีทั่วไป หน้าที่เจ้าหนี้มีสิทธินำมายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ต้องมีมูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ หรืออาจเป็นหนี้มีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้⁶⁸ เช่น หนี้ที่ขาดอายุความ เป็นต้น จากบทบัญญัติมาตรา 90/26 และมาตรา 90/27 จะเห็นได้ว่า หนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้นั้นต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มูลแห่งหนี้เกิดก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

เหตุผลที่กฎหมายกำหนดให้มูลหนี้ที่เจ้าหนี้สามารถนำมาขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ต้องเป็นมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเท่านั้น เนื่องจาก

(1) ภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้หมดสิ้นไป ตามมาตรา 90/20 ดังนั้น หากลูกหนี้ได้ก่อหนี้ขึ้นภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจึงไม่สมควรให้เจ้าหนี้ในมูลหนี้ดังกล่าวมายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ แต่หากเป็นหนี้ตามมาตรา 90/27 วรรคสาม เช่น หนี้ที่ผู้บริหารชั่วคราว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อขึ้น หนี้ค่าบริการสาธารณูปโภค หนี้ภาษีอากร เป็นต้น จะได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องนำมายื่นขอรับชำระหนี้

(2) หากยอมให้เจ้าหนี้สามารถนำมูลหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการมาขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ จะทำให้เกิดความยุ่งยากและเสียเวลาในการทำแผนฟื้นฟูกิจการ ส่งผลให้แผนฟื้นฟูกิจการไม่อาจเสร็จสิ้นได้โดยง่าย กฎหมายจึงต้องการแบ่งช่วงระยะเวลาการเกิดหนี้สินให้ชัดเจนว่าหนี้สินที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดสมควรที่จะนำมายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เพื่อต้องการตัดตอนหนี้ให้ยุติในชั้นหนึ่งก่อนซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกรวดในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและสอดคล้องกับหลักการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของตน อันเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายทำนองเดียวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตามมาตรา 94 ที่กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถนำมูลหนี้ซึ่งเกิดก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์มาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้

เมื่อกฎหมายกำหนดให้หนี้ที่สามารถขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้นั้น ต้องเป็นมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น ถ้ามูลหนี้เกิดขึ้นในวันที่ศาลมีคำสั่งให้

⁶⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/27.

พื้นฟูกิจการก็ไม่อาจนำมาขอรับชำระหนี้ได้ หากเจ้านี้ยอมให้ลูกหนี้ก้อนนี้ขึ้นภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้พื้นฟูกิจการ แม้เจ้านี้ยจะสุจริตและไม่ทราบถึงคำสั่งดังกล่าวเนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีประกาศโฆษณาคำสั่งให้พื้นฟูกิจการในราชกิจจานุเบกษาหรือหนังสือพิมพ์รายวัน เจ้านี้ยี้ก็ไม่สามารถนำหนี้ดังกล่าวมาขอรับชำระหนี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้พื้นฟูกิจการแล้วจะระงับสิ้นไปหรือเจ้านี้ยจะหมดสิทธิเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ เพราะเวลานั้นยังคงมีอยู่เช่นเดิมเพียงแต่ไม่สามารถขอรับชำระหนี้ในการพื้นฟูกิจการได้เท่านั้น⁶⁹ เนื่องจากกฎหมายต้องการแบ่งแยกหนี้ในช่วงเวลาหนึ่งออกก่อนเพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพื้นฟูกิจการโดยมุ่งหมายเฉพาะการปรับโครงสร้างหนี้ของกิจการที่ทับถมต่อเนื่องกันมา ดังนั้น มูลหนี้ของกิจการที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้พื้นฟูกิจการจึงไม่ได้อยู่ในวัตถุประสงค์ของการบังคับให้ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการพื้นฟูกิจการ แต่กฎหมายต้องการให้กิจการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นเต็มจำนวน เนื่องจากในระหว่างการพื้นฟูกิจการย่อมมีความจำเป็นต้องก่อหนี้ขึ้นเพื่อให้กิจการสามารถดำเนินต่อไป ถ้าหากไม่เปิดโอกาสให้หนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนแล้ว ย่อมทำให้กิจการไม่สามารถดำรงอยู่ได้ มาตรา 90/12 (9) จึงเปิดช่องให้การค้ำปกติของลูกหนี้ยังคงดำเนินต่อไปได้ โดยถือว่าการดำเนินการค้ำตามปกติเป็นการทำเพื่อประโยชน์ของเจ้านี้ยทุกคน ซึ่งมาตรา 90/75 และมาตรา 90/77 ได้บัญญัติรองรับแนวคิดนี้ด้วย⁷⁰ ฉะนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการพื้นฟูกิจการ หนี้ที่ก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด จึงเป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้โดยอยู่ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิลำดับที่หนึ่ง ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁷¹ หรือหากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด เจ้านี้ยซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการพื้นฟูกิจการ รวมทั้งเจ้านี้ยในหนี้อื่นที่อาจขอรับชำระหนี้ได้จากมูลหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ศาลมีคำสั่งให้พื้นฟูกิจการสามารถยื่นขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 91 จะเห็นได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการพื้นฟูกิจการเข้าสู่การชำระบัญชีตามกฎหมายล้มละลาย

(ก) เจ้านี้ยมีประกัน

เจ้านี้ยมีประกันตามกฎหมายล้มละลาย หมายถึง เจ้านี้ยผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่าหรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้านี้ยผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับ

⁶⁹ สุนทร มณีสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายพื้นฟูกิจการ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2541), หน้า 91 .

⁷⁰ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายพื้นฟูกิจการ, หน้า 63 .

⁷¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/75.

จำนำ⁷² โดยผู้ล้มละลายซึ่งเป็นลูกหนี้ได้จำนองทรัพย์สินของตนไว้กับเจ้าหนี้โดยตรง⁷³ และต้องเป็นการประกันด้วยทรัพย์สิน (Real Security) เท่านั้น ไม่รวมถึงเจ้าหนี้ที่มีประกันด้วยกำลังทรัพย์สินของบุคคล (Personal Security) นอกจากนี้ หากทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นซึ่งมิใช่กรรมสิทธิ์ของลูกหนี้แล้วยอมถือไม่ได้ว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลายจึงมีลักษณะพิเศษต่างจากเจ้าหนี้มีประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึง เจ้าหนี้ที่มีทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งอาจทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง รวมทั้งสิทธิหรือกำลังทุนทรัพย์สินของบุคคลอื่นอยู่ในความครอบครองของตนเพื่อทดแทนไว้ล่วงหน้าและเป็นประกันว่าสัญญาจะได้รับการปฏิบัติตามอย่างแน่นอน⁷⁴

เจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา 6 จำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ แต่หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ก็มีได้ทำให้สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นหลักประกันต้องระงับสิ้นไป สิทธิดังกล่าวยังคงอยู่เนื่องจากสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินสิทธิ เจ้าหนี้มีประกันจึงยังคงมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินประกันได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 90/12 (6) กล่าวคือ ต้องได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอเสียก่อนจึงจะสามารถบังคับชำระหนี้จากหลักประกันได้ ดังนั้น หากทรัพย์สินประกันดังกล่าวไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการหรือแผนฟื้นฟูกิจการมีแนวทางที่จะบังคับให้เจ้าหนี้มีประกันต้องยอมรับชำระหนี้ต่ำกว่าราคาของทรัพย์สินประกันแล้ว เจ้าหนี้มีประกันยอมมีสิทธิร้องขอต่อศาลเพื่อให้ความคุ้มครองที่เพียงพอหรืออนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับชำระหนี้กับหลักประกันได้⁷⁵ ตามมาตรา 90/28 มาตรา 90/12 (6) มาตรา 90/13 และมาตรา 90/14 ประกอบกัน

บทบัญญัติเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการมิได้ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้มีประกันเหมือนเช่นคดีล้มละลายมาตรา 95 และมาตรา 96 ที่ว่าเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลายมีสิทธิเหนือหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์สินโดยมิต้องขอรับชำระหนี้ แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินตรวจดูทรัพย์สินนั้น โดยเจ้าหนี้มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ภายใต้เงื่อนไข

⁷² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6.

⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1550/2513.

⁷⁴ ธเนศ ไชยหมาน, "การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย," (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 16.

⁷⁵ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 66.

เช่น สละหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้เต็มจำนวน หรือบังคับเอาแก่หลักประกัน หรือขายทอดตลาดหลักประกัน หรือตีราคาหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ขาดอยู่ เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย คือ การมุ่งจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้มีหนี้สิน ล้นพ้นตัวโดยการชำระบัญชีเพื่อเลิกกิจการและจัดสรรชำระหนี้อย่างเป็นธรรมตามสัดส่วนแห่งหนี้ หากกฎหมายล้มละลายจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันแล้ว กำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ย่อมทำให้เจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินเกิดความลังเลไม่มั่นใจในการปล่อยสินเชื่อ หรืออาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราสูงเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการให้สินเชื่อสูงขึ้นและลูกหนี้ผู้สุจริตต้องแบกรับภาระดอกเบี้ยสูงเกินความเป็นจริงจนไม่อาจขยายการลงทุนได้ ทำให้ระบบการให้สินเชื่อเกิดความชะงักและกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น เมื่อหลักประกันการชำระหนี้มีความสำคัญต่อการลดอัตราความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อ ช่วยลดต้นทุนการให้สินเชื่อมิให้สูงเกินไป อีกทั้งป้องกันมิให้มีการนำระบบสินเชื่อไปใช้ในทางที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวม กฎหมายต่าง ๆ จึงไม่ควรเข้าไปแทรกแซงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันเพื่อรักษาระบบสินเชื่อ และระบบการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ให้คงอยู่ต่อไป⁷⁶

ในขณะที่แนวความคิดในการฟื้นฟูกิจการมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่กิจการของลูกหนี้ซึ่งมีหนี้สินล้นพ้นตัวแต่ยังมีโอกาสฟื้นตัว ให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยอาศัยความร่วมมือจากบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย ดังนั้น หากกระบวนการฟื้นฟูกิจการอนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันมีทางเลือก โดยสามารถเลือกบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันได้ทันที หรือจะเลือกเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยการยื่นขอรับชำระหนี้ก็ได้ นั้น ย่อมทำให้โอกาสที่ลูกหนี้จะฟื้นตัวเป็นไปได้ยากขึ้นหรือแทบจะไม่มีโอกาสเป็นไปได้เลย เนื่องจากในสภาวะการณ์เช่นนั้นเจ้าหนี้สังเกตเห็นแล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวความสามารถในการชำระหนี้จึงมีจำกัด แม้ยังมีความเป็นไปได้ที่กิจการของลูกหนี้จะฟื้นตัวแต่อาจต้องใช้เวลานาน ในขณะที่เจ้าหนี้มีประกันย่อมต้องการได้รับชำระหนี้โดยเร็วที่สุดเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการไม่ได้รับชำระหนี้คืนจนเต็มจำนวน เจ้าหนี้มีประกันจึงน่าจะเลือกบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันทันที ซึ่งหลักประกันดังกล่าวส่วนใหญ่แล้วมักเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ เช่น เป็นอาคารสำนักงาน โรงงาน โกดังเก็บสินค้า เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเท่ากับเป็นการบีบบังคับและปิดหนทางในการฟื้นตัวของลูกหนี้นั่นเอง และจะทำให้

⁷⁶ ธเนศ ไชยหมาน, "การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย," (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 16.

กระบวนการฟื้นฟูกิจการที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นทางเลือกหนึ่งในการป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ล้มละลาย ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น เจ้าหนี้มีประกันในคดีฟื้นฟูกิจการจึงถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12 (6) คือ ไม่สามารถบังคับชำระหนี้จากหลักประกันได้ เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดและได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว เจ้าหนี้มีประกันภายใต้กระบวนการฟื้นฟูกิจการจึงจำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ด้วย การที่มาตรา 90/28 กำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับชำระหนี้จากหลักประกันได้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายโดยไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ นั้น แม้จะไม่ทำให้เจ้าหนี้มีประกันสูญเสียทรัพย์สินประกันไปก็ตาม แต่ยอมทำให้หนี้ดังกล่าวไม่ได้รับการตรวจสอบจากเจ้าหนี้รายอื่น และส่งผลให้เจ้าหนี้มีประกันดังกล่าวไม่มีอำนาจลงมติพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการ

(ข) เจ้าหนี้ไม่มีประกัน

กฎหมายล้มละลายของไทยไม่ได้ให้นิยามคำว่า "เจ้าหนี้ไม่มีประกัน" ไว้ แต่สามารถอธิบายได้ว่า เจ้าหนี้ไม่มีประกัน หมายถึง เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยึดถือทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เป็นหลักประกัน จึงไม่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินใดของลูกหนี้เป็นพิเศษ ไม่มีสิทธิเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้และไม่สามารถใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันได้อย่างเจ้าหนี้มีประกัน จนกว่าเจ้าหนี้ไม่มีประกันจะได้ใช้สิทธิฟ้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ และดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาเอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วหรือรอจนกว่าลูกหนี้จะล้มละลายหรือเลิกกิจการ (winding-up) โดยเจ้าหนี้ไม่มีประกันทุกรายมีฐานะเท่าเทียมกันในการได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย (pari passu) ด้วยการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้ ซึ่งเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วเจ้าหนี้ทั้งหลายรวมทั้งเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ไม่สามารถฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ เนื่องจากกฎหมายล้มละลายได้เปลี่ยนสิทธิของเจ้าหนี้จากสิทธิในการดำเนินคดีแพ่งสามัญเพื่อบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้มาเป็นสิทธิในการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายแทนโดยให้กฎหมายล้มละลายรับรองสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่ตามกฎหมาย

สำหรับคดีฟื้นฟูกิจการก็มีแนวคิดเรื่องการขอรับชำระหนี้ใกล้เคียงกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ต่างกันตรงที่คดีล้มละลายนั้นการยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นไปเพื่อชำระบัญชีสถานะหนี้สินของลูกหนี้ให้เสร็จสิ้นเพื่อเลิกกิจการ แต่การขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการนั้นกระทำเพื่อให้ทราบภาพรวมของหนี้สินได้อย่างชัดเจนขึ้นจะได้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ปรับปรุงโครงสร้างกิจการเพื่อประโยชน์ของคนในคราวเดียว และเมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว เจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะถูกผูกมัดตามแผนฟื้นฟูกิจการด้วย หากเจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดตามมาตรา 90/26 หรือ 90/27 วรรคสาม

แล้วแต่กรณี ย่อมหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ ดังนั้น เจ้าหนี้ไม่มีประกันจึงมีความจำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน หากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว และต่อมาแผนฟื้นฟูกิจการสามารถดำเนินไปได้จนเสร็จสิ้นจนกระทั่งศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ โดยที่แผนฟื้นฟูกิจการไม่ได้ระบุว่าให้จัดการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้อย่างไรแล้ว ย่อมส่งผลให้เจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ไม่ได้ยื่นขอรับชำระหนี้หมดโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้ เนื่องจากอาจเสียสิทธิตามมาตรา 90/60 และมาตรา 90/61 คือ เสียสิทธิในการลงคะแนนในการพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการ และเสียสิทธิในการได้รับชำระหนี้ดังกล่าว เว้นแต่แผนฟื้นฟูกิจการจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

(ค) เจ้าหนี้ต่างประเทศ

บทบัญญัติเรื่องการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการไม่ได้กล่าวถึงเจ้าหนี้ต่างประเทศไว้โดยเฉพาะ ซึ่งความจริงแล้วเจ้าหนี้ต่างประเทศอาจจัดอยู่ในประเภทเจ้าหนี้ที่มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกันได้ โดยอาจแบ่งเจ้าหนี้ต่างประเทศออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) เจ้าหนี้นอกราชอาณาจักร หมายถึง เจ้าหนี้ซึ่งอยู่นอกประเทศไทย ทั้งที่เป็นคนสัญชาติไทย หรือคนต่างด้าว
- 2) เจ้าหนี้ต่างประเทศซึ่งเป็นคนต่างด้าว ไม่ใช่คนสัญชาติไทย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะนั้นนั้นจะเกิดขึ้นในประเทศใด และเจ้าหนี้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่นอกประเทศไทย⁷⁷

การยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับเจ้าหนี้ต่างประเทศ ไม่มีบทบัญญัติอย่างกฎหมายล้มละลายตามมาตรา 178 ที่ให้เจ้าหนี้ต่างประเทศยื่นขอรับชำระหนี้โดยต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าเจ้าหนี้ในประเทศไทยมีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตามกฎหมายและในศาลแห่งประเทศตนได้ในทำนองเดียวกันอันมีลักษณะเป็นการต่างตอบแทน และต้องแถลงด้วยว่าตนได้รับหรือมีสิทธิได้รับทรัพย์สินหรือส่วนแบ่งจากทรัพย์สินของลูกหนี้คนเดียวกันนั้นนอกราชอาณาจักรเป็นจำนวนเท่าใด หรือไม่ และหากมีจะยอมส่งทรัพย์สินหรือส่วนแบ่งดังกล่าวเข้ามารวมกับทรัพย์สินของลูกหนี้ในราชอาณาจักร เนื่องจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการมีความต้องการช่วยเหลือให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้และมุ่งให้เป็นที่ยอมรับแก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย เมื่อพิจารณา

⁷⁷ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2543), หน้า 55.

ประกอบกับลักษณะของธุรกิจที่ดำเนินการค้าขายระหว่างประเทศแล้ว การฟื้นฟูกิจการย่อมไม่อาจสำเร็จได้เลยถ้าไม่สามารถจัดการปัญหาของกิจการในลักษณะคราวเดียว (Collective) จึงต่างจากแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการยุติกิจการและนำทรัพย์สินมาจำหน่ายเพื่อชำระบัญชี ดังนั้น ในคดีฟื้นฟูกิจการจึงไม่มีแนวความคิดที่จะนำบทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม⁷⁸

เจ้านั้นนอกราชอาณาจักรกับเจ้านี่ต่างประเทศหากจะขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ จะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ตามมาตรา 90/26 หากไม่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว น่าจะยื่นคำร้องขอขยายกำหนดระยะเวลาต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อนครบกำหนด 1 เดือน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 23 ส่วนเจ้านี่ที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยปกติแล้วไม่สามารถขอขยายกำหนดเวลาขอรับชำระหนี้ได้ เว้นแต่มีพฤติการณ์พิเศษและเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจยื่นขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา แต่ทั้งนี้ เจ้านี่ก็ต้องยื่นคำขอขยายระยะเวลาภายในเวลาอันสมควรที่อาจยื่นได้ อนึ่ง หากเจ้านี่จะยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนหนี้ต้องกระทำภายในกำหนดเวลา 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนเช่นเดียวกัน จะยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนหนี้เมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่ได้⁷⁹ นอกจากนี้ เจ้านี่ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้านี่ในประเทศหรือเจ้านี่ต่างประเทศ จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในด้าน การรับข้อมูล เช่น การได้รับหนังสือแจ้งให้ยื่นขอรับชำระหนี้ การได้รับคำแนะนำในการยื่นขอรับชำระหนี้ เป็นต้น⁸⁰

(2) หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว หนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และหนี้มีเงื่อนไข

โดยปกติแล้วเจ้านี่สามารถเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติการชำระหนี้ได้ก็ต่อเมื่อนั้นนั้นถึงกำหนดชำระแล้ว หากลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ของตนเจ้านี่ชอบที่จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ได้เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่อง⁸¹ แต่เนื่องจากในการฟื้นฟูกิจการ ผู้ทำแผนมีหน้าที่ต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเงินและปัญหาด้านการ

⁷⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 90/2 วรรคสอง.

⁷⁹ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 56 - 58.

⁸⁰ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 67.

⁸¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213.

บริหารกิจการของลูกหนี้ โดยการจัดโครงสร้างหนี้ โครงสร้างทุน ตลอดจนระบบการบริหารกิจการ เพื่อช่วยเหลือให้กิจการของลูกหนี้สามารถคงอยู่และดำเนินธุรกิจได้ต่อไป ซึ่งแผนการชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขและข้อตกลงในการชำระหนี้ การยืดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ และการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ ตามมาตรา 90/42 (3) (ข) เป็นต้น กฎหมายจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์พิเศษ โดยยกเว้นให้เจ้าหนี้สามารถนำหนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือหนี้มีเงื่อนไขมายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนการฟื้นฟูกิจการให้ลุล่วงไปตลอดระยะเวลาในการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ หนี้ที่จะนำมายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ต้องเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ไม่ว่าจะหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม⁸²

หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน หมายถึง หนี้ที่มีอยู่จริงซึ่งมีจำนวนแน่นอน หรือสามารถกำหนดจำนวนได้โดยวิธีคำนวณซึ่งอาจดูตามสภาพแห่งหนี้หรือคำนวณได้จากตัวทรัพย์สิน เช่น หนี้กู้ยืมเงินและดอกเบี้ย ค่าเช่า ค่าสินค้า หนี้ตามคำพิพากษา หนี้ภาษีอากร ค่าปรับจากการผิดสัญญา เป็นต้น ส่วนใหญ่แล้วหนี้ค่าเสียหายฐานละเมิดหรือผิดสัญญา หนี้เบี้ยปรับตามสัญญายังไม่อาจถือว่าเป็นหนี้ที่แน่นอน ยกเว้นบางกรณีสภาพของความเสียหายนั้นเองอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน แต่อย่างไรก็ตาม หนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนสามารถกำหนดสิทธิในหนี้ นั้นเพื่อทำให้เป็นหนี้ที่มีจำนวนแน่นอนได้ โดยการประนีประนอมยอมความโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือการฟ้องคดีเพื่อให้ศาลกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้

หนี้ในอนาคต เช่น หนี้ที่ลูกหนี้ร่วม หรือผู้ค้ำประกันอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ในภายหน้าก็สามารถขอรับชำระหนี้ได้แตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ลูกหนี้ร่วมหรือผู้ค้ำประกัน จะรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ได้ต่อเมื่อตนได้เข้าใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว⁸³ แต่ตามกฎหมายล้มละลายนั้น หากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว ลูกหนี้ร่วม หรือผู้ค้ำประกันมีสิทธิพิเศษตามมาตรา 101 ที่จะขอรับชำระหนี้ในอนาคตที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายหน้าไว้ก่อน แม้ว่าตนจะยังไม่ได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปก็ตามเว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว⁸⁴ ทั้งนี้ ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการบุคคลดังกล่าวก็สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้เช่นกัน ตาม

⁸² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 9 (3) และมาตรา 90/3.

⁸³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 229 (3).

⁸⁴ กรองกาญจน์ สถิตมิลินทากาศ, "ข้อสังเกตในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย."

มาตรา 90/27 วรรคสอง สำหรับหนี้ที่มีเงื่อนไข⁸⁵ สามารถนำมาขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ไม่ว่าจะ เป็นหนี้ที่มีเงื่อนไขบังคับก่อนหรือมีเงื่อนไขบังคับหลัง ดังนั้น หากเงื่อนไขที่กำหนดไว้ยังไม่ทันสำเร็จลง เจ้าหนี้ก็สามารถนำหนี้ดังกล่าวมาขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

(3) หนี้ที่ไม่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้

หนี้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีเป็นหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น หนี้การพนัน หนี้ที่ขาดอายุความ ค่าจ้างให้ทำงานผิดกฎหมาย เป็นต้น สำหรับหนี้ที่กฎหมายบังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ที่ต้องรับผิด หรือลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย หรือต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ อันเป็นไปตามหลักของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องนั้นๆ หากเป็นหนี้ที่ไม่อาจฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ ย่อมไม่สามารถนำมายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้เช่นกัน เนื่องจากมูลแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(4) เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิไล่เบียดหนี้ลูกหนี้ในภายหลัง

กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยกำหนดให้เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิไล่เบียดหนี้ลูกหนี้ในภายหลังได้แก่ ลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกัน สามารถขอรับชำระหนี้ได้เช่นเดียวกับผู้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ตามมาตรา 101 เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว⁸⁶ ในระหว่างลูกหนี้ร่วมแต่ละคนนั้นต่างมีความรับผิดชอบร่วมกันเป็นจำนวนที่เท่ากัน เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น⁸⁷ ดังนั้น เมื่อลูกหนี้ร่วมคนใดได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ลูกหนี้ร่วมคนนั้นย่อมรับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้ได้⁸⁸ และมีสิทธิไล่เบียดเอาจากลูกหนี้คนอื่นได้ตามจำนวนที่แต่ละคนต้องรับผิด มิใช่ว่าจะใช้สิทธิไล่เบียดได้จนเต็มจำนวนที่ตนได้ใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ไป ทั้งนี้ เพราะลูกหนี้แต่ละรายต่างมีความรับผิดชอบตน

⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 182 บัญญัติว่า " ข้อความใดอันบังคับไว้ให้นิติกรรมเป็นผลหรือสิ้นผลต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ในอนาคต ข้อความนั้นเรียกว่าเงื่อนไข "

⁸⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/27 วรรคสอง.

⁸⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 296.

⁸⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 229.

ผู้ค้ำประกัน หมายถึง บุคคลภายนอกที่เข้าผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้⁸⁹ เมื่อผู้ค้ำประกันทำสัญญาเข้าผูกพันตนรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เพียงใด ก็ต้องรับผิดชอบตามนั้น โดยการค้ำประกันอาจมีได้ทั้งแบบจำกัดจำนวนและไม่จำกัดจำนวน แต่ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจะไม่เกินความรับผิดชอบของลูกหนี้⁹⁰ หากลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น⁹¹ เมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ย่อมรับช่วงสิทธิจากเจ้าหนี้มาไล่เบียดจากลูกหนี้เพื่อต้นเงิน ดอกเบี้ย และเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น⁹² ทั้งนี้ ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบนี้ของลูกหนี้ระงับไปไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม⁹³ ซึ่งความ ระงับแห่งนี้มี 5 ประการ ได้แก่ การชำระหนี้ การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ และหนี้เคลื่อนที่กัน⁹⁴ ฉะนั้น การล้มละลายหรือการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงมิได้ทำให้หนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ระงับไปด้วย เพียงแต่ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้เท่านั้นแต่เจ้าหนี้สามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายล้มละลายกำหนด

ผู้ค้ำประกันร่วม หมายถึง บุคคลภายนอกหลายคนที่ยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกัน ซึ่งกฎหมายถือว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ถึงแม้จะมีได้เข้าค้ำประกันรวมกัน⁹⁵ เหตุผลที่กฎหมายยอมให้ลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกัน เช่น ผู้รับอาวัล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 940 ผู้รับสลักหลังตัวเงิน ตามมาตรา 923 มาตรา 985 มาตรา 989 ผู้รับรองตัวเงินตามมาตรา 931 มาตรา 939 มาตรา 967 เป็นต้น มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไล่เบียดในภายหน้าได้ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้นยังไม่ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เนื่องจากหากต่อมาเจ้าหนี้เรียกให้ชำระหนี้แล้วบุคคลดังกล่าวได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวที่ถูกศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการไป บุคคลนั้นย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้โดยสามารถไล่เบียดลูกหนี้ได้ จึงเป็นหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น หากไม่กำหนดสิทธิในการยื่นขอรับชำระหนี้ของลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำ

⁸⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 วรรคหนึ่ง .

⁹⁰ ชุมพล จันทราทิพย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ ค้ำประกัน จำนวน จำนำ. พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 20.

⁹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 .

⁹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 693 .

⁹³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 .

⁹⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 314 - มาตรา 353 .

⁹⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 682 วรรคสอง.

ประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันไว้ ย่อมจะทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถขอรับชำระหนี้ได้ เพราะว่าก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรือสิทธิเรียกร้องของบุคคลดังกล่าวยังไม่เกิดขึ้น ในขณะที่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้น กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลา 1 เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ตามมาตรา 90/26 ดังนั้น หากรอให้ลูกหนี้ร่วม หรือผู้ค้ำประกันชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เสียก่อนจึงจะมีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ นั้น ก็อาจล่วงเลยระยะเวลายื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ทำให้บุคคลดังกล่าวได้รับเสียหาย กฎหมายจึงต้องกำหนดให้สิทธิแก่บุคคลผู้มีสิทธิไต่เบียดหนี้ลูกหนี้ในภายหน้า ยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ตามมาตรา 90/27 วรรคสาม ตามจำนวนที่บุคคลดังกล่าวอาจใช้สิทธิไต่เบียดลูกหนี้ที่ถูกฟื้นฟูกิจการในภายหน้าได้ แม้ว่าบุคคลนั้นจะยังไม่ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ก็ตาม โดยถือเป็นการใช้สิทธิไต่เบียดในหนี้ที่เกิดขึ้นในอนาคต เพราะหนี้นั้นยังไม่ได้ถึงกำหนดชำระ ซึ่งแตกต่างจากการรับช่วงสิทธิของลูกหนี้ร่วมและผู้ค้ำประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งลูกหนี้ร่วมและผู้ค้ำประกันจะสามารถรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้มาไต่เบียดเอาแก่ลูกหนี้ได้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ร่วม หรือผู้ค้ำประกัน ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้วเท่านั้น

ทั้งนี้ ผู้ค้ำประกันมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในภายหน้าได้อย่างเต็มจำนวน แม้ว่าจะยังไม่ได้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ก็ตาม ต่างจากกรณีของลูกหนี้ร่วมที่ขอรับชำระหนี้ได้เพียงเฉพาะส่วนที่ลูกหนี้ร่วมผู้ถูกศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการต้องรับผิดชอบเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหนี้ประธานได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิไต่เบียดหนี้ลูกหนี้ในภายหน้าทั้งหลายนี้ ย่อมไม่สามารถขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ แต่หากเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้แต่เพียงบางส่วน เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิไต่เบียดหนี้ลูกหนี้ในภายหน้าอาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในหนี้ส่วนที่ขาดได้

(5) เจ้าหนี้ในหนี้ที่ผู้บริหารชั่วคราวหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อตั้งขึ้นก่อน ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน

มาตรา 90/27 วรรคสาม กำหนดให้มูลหนี้ที่ผู้บริหารชั่วคราวหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อตั้งหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้วแต่ยังไม่มีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน เป็นข้อยกเว้นของหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ แม้จะเกิดขึ้นภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการก็ตาม ซึ่งหนี้ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการเนื่องจากโดยสภาพแล้วไม่สามารถขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 90/26 แต่ยังมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนได้ โดยมีเงื่อนไขว่าเจ้าหนี้ดังกล่าวต้องมีหนังสือขอให้ผู้ทำแผนออก

หนังสือรับรองสิทธิของตนก่อนวันประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ถ้าหากผู้ทำแผนต้องการปฏิเสธสิทธิของเจ้าหนี้ดังกล่าว จะต้องปฏิเสธเป็นหนังสือไปยังเจ้าหนี้ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือของเจ้าหนี้ มิฉะนั้น กฎหมายถือว่าผู้ทำแผนยอมรับสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่เสนอมา หากเจ้าหนี้ไม่ได้มีหนังสือขอ ให้ผู้ทำแผนออกหนังสือรับรองสิทธิของตน หรือผู้ทำแผนมีหนังสือปฏิเสธสิทธิของเจ้าหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าหนี้สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 14 วัน นับแต่วันประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน หรือวันที่เจ้าหนี้ได้รับคำปฏิเสธแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อคงการตรวจสอบไว้ เพราะหนี้ดังกล่าวเกิดขึ้นในระหว่างที่ยังไม่มีผู้ทำแผนและอาจมีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง⁹⁶

(6) เจ้าหนี้ผู้ได้รับความเสียหายเพราะเหตุมีการเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามมาตรา 90/41

การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่าง 3 เดือน ก่อนมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและภายหลังจากนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น ศาลสามารถเพิกถอนการโอนหรือการกระทำดังกล่าวได้ตามมาตรา 90/41 ซึ่งมีลักษณะเดียวกับบทบัญญัติในคดีล้มละลายตามมาตรา 115 ทำให้เจ้าหนี้ที่ถูกศาลเพิกถอนการกระทำหรือการโอนทรัพย์สินที่ได้รับจากลูกหนี้อันมีลักษณะเป็นการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่นมีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ได้ ตามมาตรา 90/26 วรรคสอง คือ ภายใน 1 เดือน นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ หรือหากมีข้อโต้แย้งเป็นคดีเกิดขึ้นให้นับจากวันที่คดีถึงที่สุด เนื่องจากกฎหมายเห็นว่าเจ้าหนี้ยอมมีสิทธิได้รับชำระหนี้ของตน ดังนั้น การที่เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้ไว้ไม่ได้เป็นความผิดที่ร้ายแรง หรือเป็นการกระทำที่สมควรถูกดำเนินแต่อย่างใด แต่ด้วยเหตุที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและอยู่ระหว่างในการฟื้นฟูกิจการ ทรัพย์สินของลูกหนี้จึงยอมไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทุกรายได้ครบถ้วน ดังนั้น หากลูกหนี้นำทรัพย์สินดังกล่าวโอนเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งยอมทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบหรือได้รับชำระหนี้น้อยลง กฎหมายจึงจำเป็นต้องเพิกถอนการโอนหรือการกระทำใด ๆ ที่ลูกหนี้กระทำไปโดยเป็นเหตุให้เจ้าหนี้รายใดได้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่น เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และให้สิทธิผู้ได้รับความเสียหายเพราะเหตุมีการเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามมาตรา 90/41 สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 90/26 ดังกล่าว

⁹⁶ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 69.

อนึ่ง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการที่ศาลเพิกถอนการโอนดังกล่าว ต้องเป็นผู้ที่ได้รับโอนทรัพย์สินจากลูกหนี้โดยตรงเท่านั้น จึงจะใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 90/26 วรรคสอง ได้ ส่วนผู้ถูกเพิกถอนตามมาตราอื่น ๆ จะต้องขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 90/26 วรรคหนึ่ง จะใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ภายใน 1 เดือน นับแต่คดีถึงที่สุดไม่ได้⁹⁷

(7) เจ้าหนี้ผู้ได้รับความเสียหายเพราะผู้บริหารแผนไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญา ตามมาตรา 90/41 ทวิ

กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้เพื่อประโยชน์ต่อลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย และสังคมส่วนรวม หากผู้บริหารแผนของลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการจำเป็นต้องปฏิบัติตามสัญญาทุกฉบับที่ลูกหนี้ได้ทำไว้ก่อนการฟื้นฟูกิจการ โดยไม่คำนึงว่าจะทำให้เกิดภาระในการฟื้นฟูกิจการหรือไม่นั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ประสบความสำเร็จ จนทำให้ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาดแบบแยกชิ้นเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ อาจขายได้ในราคาที่ไม่สมควร ดังนั้น บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายจึงได้รับความเสียหายเพราะอาจไม่ได้รับชำระหนี้เลยหรือได้รับชำระหนี้แต่เพียงบางส่วน บทบัญญัติเรื่องการบอกปิดสัญญาที่มีภาระในการฟื้นฟูกิจการจึงมีความสำคัญต่อการรักษากิจการของลูกหนี้ให้อยู่รอดและเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากการป้องกันมิให้ลูกหนี้ต้องถูกผูกมัดตามสัญญาจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้และเกิดปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูกิจการ

ดังนั้นเมื่อสัญญาบางประเภทที่ลูกหนี้ได้ทำไว้ก่อนการฟื้นฟูกิจการอาจไม่มีความจำเป็น ที่กองทรัพย์สินหรือกิจการของลูกหนี้ต้องรับภาระ เนื่องจากมีภาระเกินกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้ คือ มีทางได้มาไม่เท่ากับทางเสียไป การบอกปิดสัญญาหรือทรัพย์สินที่มีภาระเกินสมควรจึงเกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษามูลค่าของกองทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เหลืออยู่สูงสุดและช่วยให้ลูกหนี้หมดหน้าที่ในการปฏิบัติตามสัญญาเพื่อรักษาการฟื้นฟูกิจการไว้ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิตามสัญญาแล้วย่อมก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นและคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งควรได้รับการชดเชยค่าเสียหาย จึงมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิตามสัญญาไปเป็นความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นตัว

⁹⁷ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ, หน้า 59-60.

เงินเพื่อได้รับส่วนแบ่งจากการฟื้นฟูกิจการได้⁹⁸ การบอกปิดไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาที่มีภาระเกินควรในการฟื้นฟูกิจการนั้น เป็นหนี้ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ดังนั้น ถ้าผู้ทำแผนเห็นว่าทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญานั้นสมควรจะถูกปฏิเสธเนื่องจากมีภาระเกินสมควร ผู้ทำแผนจะต้องระบุถึงสิทธิในทรัพย์สินหรือสัญญาที่ต้องการให้ผู้บริหารแผนใช้อำนาจบอกปิดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ เพื่อเป็นการรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุดและไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการฟื้นฟูกิจการ โดยจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญาที่มีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่พึงจะได้รับเพื่อให้ที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณา หากที่ประชุมเจ้าหนี้ มีมติยอมรับแผนแล้วจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารแผนที่จะต้องบอกปิดไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญานั้นภายใน 2 เดือน นับแต่วันที่ผู้บริหารแผนทราบศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา 90/41 ทวิ หากผู้บริหารแผนไม่ปฏิเสธภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้บริหารแผนก็ไม่มีอำนาจที่จะไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญานั้น แม้ว่าจะมีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่พึงจะได้รับหรือไม่ก็ตาม

การปฏิเสธทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งแน่นอน ดังนั้น เพื่อเป็นการเยียวยา แก่ไข คู่ครองผู้ได้รับความเสียหายอย่างเป็นธรรม กฎหมายมาตรา 90/41 ทวิ วรรคสองและวรรคสาม จึงต้องให้ออกโอกาสแก่เจ้าหนี้หรือบุคคลใดที่ได้รับความเสียหายจากการที่ผู้บริหารแผนไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาที่มีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่พึงได้รับ สามารถยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้ทราบการปฏิเสธของผู้บริหารแผน เพื่อให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วศาลจะพิจารณา และมีอำนาจสั่งยื่น ตาม กลับ หรือแก้ไข หรือมีคำสั่งประการใดตามที่ศาลเห็นสมควร ดังนั้น หากบุคคลดังกล่าวไม่คัดค้านการปฏิเสธทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาของผู้บริหารแผนภายในกำหนด เวลานั้นก็ไม่มีสิทธิร้องคัดค้านการกระทำของผู้บริหารแผนต่อศาลได้

นอกจากนี้ บุคคลที่ได้รับความเสียหายนั้นมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ สำหรับค่าเสียหายได้ เนื่องจากการบอกปิดสัญญาจะเป็นการแปลงสิทธิหน้าที่ตามสัญญาไปเป็นการชำระค่าเสียหาย แต่ทั้งนี้ จะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาเช่นเดียวกับเจ้าหนี้ผู้ได้รับความเสียหายเพราะเหตุมีการเพิกถอนการโอนหรือการกระทำตามมาตรา 90/41 คือ

⁹⁸ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 69.

ภายใน 1 เดือน นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ หากมีข้อโต้แย้งเป็นคดีเกิดขึ้นให้นับจากวันที่คดีถึงที่สุด กล่าวคือ⁹⁹

(1) กรณีเจ้าหนี้หรือบุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้บริหารแผนที่ไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาตามมาตรา 90/41 ทวิ ไม่ได้ยื่นคำร้องคัดค้านการกระทำดังกล่าวต่อศาล หรือยื่นคำร้องคัดค้านเลยเวลาที่กำหนดตามมาตรา 90/41 ทวิ วรรคสอง เจ้าหนี้หรือบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนี้ต้องมายื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่อาจใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ คือ ภายใน 1 เดือน นับจากวันที่ทราบว่าคุณสมบัติแผนไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา

(2) กรณีเจ้าหนี้หรือบุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้บริหารแผนที่ไม่ยอมรับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาตามมาตรา 90/41 ทวิ ใช้สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการกระทำดังกล่าวต่อศาลภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 90/41 ทวิ วรรคสอง เพื่อให้ศาลพิจารณา ดังนั้นเจ้าหนี้หรือบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนี้ต้องมายื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ข้อโต้แย้งเป็นคดีนั้นถึงที่สุด คือ ภายใน 1 เดือนนับจากวันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด

กล่าวโดยสรุปคือ หนี้ที่ยังไม่ได้ฟ้องคดีหรือหนี้ที่ฟ้องคดีแล้วและอยู่ในระหว่างพิจารณา หรือหนี้ที่ฟ้องคดีจนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาแล้วแต่ยังบังคับคดีไม่เสร็จสิ้น เป็นหนี้ที่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น แม้เจ้าหนี้นั้นจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว หากศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการก็ต้องหยุดการบังคับคดีไว้ก่อน ซึ่งหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้นั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกับหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย คือต้องมีลักษณะดังนี้

- (1) มูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม
- (2) มิใช่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี
- (3) ต้องเป็นหนี้ฟ้องร้องบังคับคดีได้ กล่าวคือ หนี้ที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเป็นสำคัญ หากไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือย่อมไม่สามารถ

⁹⁹ อรุสา รัตนสมบัติ, "การบอกปิดสัญญาที่มีภาระในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 110.

ฟ้องร้องบังคับคดีให้อีกฝ่ายรับผิดชอบได้ จึงไม่สามารถนำหนี้ดังกล่าวมาขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟู
กิจการ

โดยในเรื่องการขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการไม่มีข้อห้ามสำหรับหนี้ตามมาตรา 94
(2) ได้แก่ หนี้ที่เจ้าหนี้นยอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ไม่
รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้นยอมให้กระทำขึ้นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ จึงต่างจากคดี
ล้มละลายที่หนี้ดังกล่าวเป็นข้อห้ามที่ไม่อาจยื่นขอรับชำระหนี้ได้ สำหรับหนี้ที่มีเงื่อนไขหรือหนี้ที่ยัง
ไม่ถึงกำหนดชำระก็สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าเจ้าหนี้
ทุกรายของลูกหนี้จะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากมีหนี้บางประเภทไม่
สามารถยื่นขอรับหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่กฎหมายได้ให้สิทธิในการรับ
ชำระหนี้แก่เจ้าหนีดังกล่าวด้วย

4.3.2 ผลของการไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้

หากเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน
กำหนดเวลาตามมาตรา 90/26 หรือ 90/27 วรรคสาม แล้วแต่กรณี เจ้าหนี้นั้นย่อมไม่มีสิทธิ
ออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนและไม่มีสิทธิเข้าร่วมในแผนฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา
90/30 รวมถึงหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ ไม่ว่าจะการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นผลสำเร็จตาม
แผนหรือไม่ เว้นแต่¹⁰⁰

(1) แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดให้เจ้าหนี้ซึ่ง
ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้อาจมีสิทธิได้รับชำระหนี้ด้วยเช่นกันตามอัตราที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนด
หรือ

(2) ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ซึ่งคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการถือเป็น
การลบล้างการที่ผ่านมาทั้งหมด เทียบเคียงกับการยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (1)

(2) ผลคือถือเสมือนว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้นั้นมีอยู่อย่างไร คงมีอยู่อย่างนั้น¹⁰¹

กล่าวได้ว่า การยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการก่อให้เกิดสิทธิสำคัญแก่เจ้าหนี้
2 ประการ ได้แก่

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/61.

¹⁰¹ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 107.

- (1) สิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการ
- (2) สิทธิในการได้รับชำระหนี้

ดังนั้น หากเจ้าหนี้ที่กฎหมายบังคับให้ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ภายในกำหนดยอมทำให้เสียสิทธิสำคัญดังกล่าวไป แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหนี้บางประเภทมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว และเป็นหนี้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ดังจะได้กล่าวหัวข้อต่อไป

4.3.3 ประเภทของหนี้ที่ไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ

แม้ว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการจะกำหนดให้บรรดาเจ้าทั้งหลายต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วมลงมติพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการและได้รับจัดสรรชำระหนี้ของตนนั้น แต่เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญอันก่อให้เกิดสิทธิแก่เจ้าหนี้ในการขอรับชำระหนี้ คือ มูลหนี้ที่เจ้าหนี้มีสิทธินำมายื่นขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการนั้นต้องเป็นมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น เจ้าหนี้บางประเภทจึงไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหนี้ดังกล่าวจะไม่เสียสิทธิในการได้รับชำระหนี้คืน โดยประเภทของหนี้ที่ไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจำแนกประเภทได้ดังต่อไปนี้

- (1) หนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน

โดยหลักแล้วหนี้ที่มูลแห่งหนี้เกิดขึ้นในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือภายหลังจากนั้นเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เนื่องจากมาตรา 90/26 และมาตรา 90/27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้เจ้าหนี้ที่มูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไข ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้วแต่คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาก็ตาม เป็นเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ตามเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ภายใน 1 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้เปิดโอกาสให้หนี้บางประเภทที่ไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

มาตรา 90/27 วรรคสาม กำหนดให้หนี้ที่เกิดขึ้นในระหว่างตั้งผู้ทำแผน กล่าวคือ เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ซึ่งมีลักษณะบางประการดังต่อไปนี้ มีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการโดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้

(ก) หนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้บริหารชั่วคราวก่อขึ้น ได้แก่ หนี้ต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้ำปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ การจ้างผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหนี้ของลูกหนี้ เช่น ผู้สอบบัญชี เป็นต้น

(ข) หนี้ที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 90/12 (8) เนื่องจากลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้บริหารชั่วคราว ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์ หรือค่าเช่าตามสัญญาสองคราวติดต่อกัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

(ค) หนี้ตามมาตรา 90/12 (11) คือ หนี้ค่าบริการสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ ที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ซึ่งลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้บริหารชั่วคราว ไม่ชำระสองคราวติดต่อกัน

(ง) หนี้ภาษีอากรหรือหนี้อื่นอันมีลักษณะเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกับหนี้ภาษีอากรที่ลูกหนี้มีความรับผิดชอบต่อรัฐนับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน

แต่อย่างไรก็ตาม เจ้าหนี้ในหนี้ดังกล่าวข้างต้นตามมาตรา 90/27 วรรคสาม มีสิทธิได้รับชำระหนี้ดังกล่าวโดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ภายใต้เงื่อนไขว่า

(1) เจ้าหนี้ตามมาตรา 90/27 วรรคสาม ต้องมีหนังสือขอให้ผู้ทำแผนออกหนังสือรับรองสิทธิของตนก่อนวันประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเพื่อพิจารณาแผน

(ก) เมื่อผู้ทำแผนได้รับหนังสือดังกล่าวของเจ้าหนี้แล้ว หากผู้ทำแผนจะปฏิเสธสิทธิของเจ้าหนี้ ผู้ทำแผนจะต้องปฏิเสธเป็นหนังสือไปยังเจ้าหนี้ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว

(ข) เมื่อผู้ทำแผนได้รับหนังสือดังกล่าวของเจ้าหนี้แล้ว หากผู้ทำแผนไม่ได้ปฏิเสธสิทธิของเจ้าหนี้ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ถือว่าผู้ทำแผนยอมรับสิทธิของเจ้าหนี้ตามที่ขอมาแล้ว

(2) ถ้าเจ้าหนี้มิได้มีหนังสือขอให้ผู้ทำแผนออกหนังสือรับรองสิทธิของตน หรือผู้ทำแผนมีหนังสือปฏิเสธสิทธิของเจ้าหนี้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าหนี้ตามมาตรา 90/27 วรรคสาม ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 14 วัน นับแต่วันประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนหรือวันที่เจ้าหนี้ได้รับคำปฏิเสธสิทธิจากผู้ทำแผน แล้วแต่กรณี

หากเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 90/26 หรือมาตรา 90/27 วรรคสาม แล้วแต่กรณี เจ้าหน้าที่นั้นย่อมหมดสิทธิได้รับชำระหนี้ไม่ว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่ เว้นแต่¹⁰²

(1) แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น กำหนดให้สิทธิเจ้าหน้าที่สามารถได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ หรือ

(2) ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

(2) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการตามแผน

ภายหลังจากศาลให้ความเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว เจ้าหน้าที่ในหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามแผน ย่อมมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ โดยหนี้ดังกล่าวได้แก่¹⁰³

(1) หนี้ซึ่งผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวก่อขึ้น

(2) หนี้ภาษีอากร และ

(3) หนี้อย่างอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้ต้องชำระ เช่น เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ค่าชดเชยตามกฎหมาย เป็นต้น

4.4 หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผน

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลและรายละเอียดของแผนฟื้นฟูกิจการโดยทั่วไปแล้ว จะเห็นได้ว่าการศึกษาและวิเคราะห์ธุรกิจของลูกหนี้จะต้องมีการดำเนินการลดปริมาณหนี้สินให้อยู่ในระดับที่สอดคล้องกับรายได้ อาจต้องมีการปรับโครงสร้างหนี้โดยการลดทุน ลดหนี้ และแปลงหนี้เป็นทุน เพื่อให้ฐานะของลูกหนี้เหมาะสมที่จะดำเนินธุรกิจต่อไป นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โอกาสในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบความสำเร็จนั้น คือ การดำเนินธุรกิจตามปกติ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเงินลงทุนเพื่อพยุงกิจการของลูกหนี้ การก่อหนี้ การขอสินเชื่อทางการค้าในระหว่างการฟื้นฟูกิจการจึงต้องเกิดขึ้นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ลูกหนี้จำเป็นต้องมีธุรกิจส่วนเพิ่มเพื่อให้กิจการ

¹⁰² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/61.

¹⁰³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/62.

สามารถดำเนินการผลิตค้มน้ำใช้จ่ายและมีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ที่เหลืออยู่ และสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว รวมทั้งสามารถต่อสู้กับคู่แข่งทางการค้าในตลาดได้

4.4.1 หน้าที่ผู้ทำแผนกข้อขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ

หัวใจสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการฟื้นฟูกิจการ คือ การที่ลูกหนี้สามารถดำเนินการค้าตามปกติได้ต่อไปในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ เพื่อรักษามูลค่าของกิจการที่คงเหลืออยู่เอาไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ทั้งต่อตัวลูกหนี้ เจ้าหนี้ พนักงานของลูกหนี้ สังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาจะเกิดสถานะพักการบังคับชำระหนี้ (Automatic Stay) ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองกิจการของลูกหนี้ขึ้นทันทีโดยผลของมาตรา 90/12 จนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการสำเร็จตามแผน หรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการหรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด แต่ลูกหนี้ยังคงสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ภายใต้กรอบความจำเป็นเพื่อการดำเนินการค้าตาม ปกติ ตามมาตรา 90/12 (9) ซึ่งในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้วแต่ยังไม่มีผู้ทำแผน อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของผู้บริหารของลูกหนี้จะสิ้นสุดลง โดยศาลจะมีคำสั่งตั้งให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้บริหารของลูกหนี้เป็นผู้บริหารชั่วคราว มีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไปภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จนกว่าจะมีการตั้งผู้ทำแผน หากไม่สามารถตั้งผู้บริหารชั่วคราวได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้มีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว¹⁰⁴ และเมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้ว อำนาจของผู้ทำแผนในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จึงเริ่มต้นขึ้นทันที¹⁰⁵ เป็นผลให้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้บริหารของลูกหนี้หรือผู้บริหารชั่วคราวสิ้นสุดลง¹⁰⁶ แต่ทั้งนี้ คำสั่งฟื้นฟูกิจการมิได้ทำให้สถานะของผู้บริหารของลูกหนี้สิ้นสุดลงไปแต่อย่างใด เป็นแต่เพียงให้มีการพักการใช้อำนาจในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการเป็นการชั่วคราวเท่านั้น เนื่องจากหาก

¹⁰⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/20 วรรคหนึ่ง.

¹⁰⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/25.

¹⁰⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/24 วรรคหนึ่ง.

ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 74 หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 75 ผู้บริหารของลูกหนี้จะกลับมามีอำนาจในการบริหารกิจการของลูกหนี้ต่อไป¹⁰⁷

ในขณะที่กิจการของลูกหนี้ยังคงดำเนินต่อไปภายใต้มาตรา 90/12(9) กฎหมายห้ามลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินนอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ บุคคลผู้มีอำนาจบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในช่วงต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นลูกหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ทำแผน แล้วแต่กรณี จึงสามารถกระทำการใด ๆ ภายในกรอบความจำเป็นเพื่อให้ธุรกิจการค้าของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ตามปกติ นอกเสียจากศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในที่นี้ผู้เขียนจะศึกษาถึงหนี้ที่ไม่ต้องยื่นขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เฉพาะหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อนขึ้นหรือกำหนดไว้ในแผน จึงเห็นควรพิจารณาเฉพาะหนี้ 2 ประเภท ได้แก่ หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อนขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการและหนี้ที่กำหนดไว้ในแผนเท่านั้น โดยจะเห็นได้ว่าเมื่อศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้ว อำนาจของผู้ทำแผนจะเริ่มตั้งขึ้นทันทีโดยผลของกฎหมาย ตามมาตรา 90/24 และมาตรา 90/25 โดยอำนาจหน้าที่หลักของผู้ทำแผนนั้นมีอยู่ 2 ประการ คือ

(1) อำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 3 เดือน นับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนในราชกิจจานุเบกษา แต่ศาลอาจขยายเวลาให้ได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 เดือน¹⁰⁸ รวมระยะเวลาจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการทั้งหมดไม่เกิน 5 เดือน

(2) อำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เริ่มตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนจนกระทั่งถึงวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน¹⁰⁹ และผู้บริหารแผนได้ทราบคำสั่งศาลดังกล่าวแล้ว ดังนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนและศาลแจ้งให้ผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนทราบคำสั่งดังกล่าวแล้ว เป็นผลให้บรรดาสีทธิและอำนาจหน้าที่ของผู้ทำแผนตกเป็นของผู้บริหารแผนนับแต่ผู้บริหารแผนได้ทราบคำสั่งศาลเป็นต้นไป¹¹⁰

¹⁰⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5414-5415/2547.

¹⁰⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/43.

¹⁰⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/58.

¹¹⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/59.

หน้าที่ผู้ทำแผนกข้อขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการนั้น ถือเป็นหน้าที่เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการของผู้ทำแผน โดยอาจแบ่งหนี้ยังกล่าวได้ 2 ประเภท คือ

4.4.1.1 หน้าที่ก่อกำขึ้นเพื่อการฟื้นฟูกิจการ

เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว ธุรกิจของลูกหนี้ยังคงต้องดำเนินต่อไปตามปกติในขณะที่สภาพความเป็นจริงกิจการกำลังประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินอย่างรุนแรง การดำเนินกิจการและกระทำการต่าง ๆ จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่ายากที่จะดำเนินการเหมือนเช่นปกติได้อย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้ธุรกิจสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้และบรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูกิจการในการฟื้นตัวของกิจการและสามารถชำระหนี้คืนแก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายในที่สุด จึงจำเป็นต้องอาศัยเม็ดเงินใหม่เข้ามาช่วยเหลือในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องและนำเม็ดเงินนั้นเหล่านั้นมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนหรือลงทุนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ กฎหมายฟื้นฟูกิจการจึงให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อไปและการก่อกำขึ้นเพื่อฟื้นฟูกิจการ ในระหว่างดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ผู้ทำแผนจึงมีอำนาจในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ซึ่งมาตรา 90/25 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 90/12 (9) มาใช้บังคับแก่ผู้ทำแผนโดยอนุโลม ผู้ทำแผนจึงสามารถกระทำการใด ๆ ภายในกรอบธรรมดาแห่งการค้าขายตามปกติของลูกหนี้ได้ เช่น การกู้ยืมเงินเพื่อนำมาฟื้นฟูกิจการ การซื้อสินค้า การเช่าทรัพย์สิน เป็นต้น โดยการก่อกำขึ้นนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การฟื้นฟูกิจการ และห้ามดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการนอกเหนือทางการค้าปกติของกิจการลูกหนี้ แต่หากผู้ทำแผนจะกระทำการนอกเหนือจากทางการค้าปกติของลูกหนี้แล้ว ต้องได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน¹¹¹ มาตรา 90/12 (9) จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของอำนาจศาลในการปรับแต่งผลของสภาวะการพักการบังคับชำระหนี้ (Automatic Stay) โดยอำนาจศาลในการอนุญาตให้กระทำการใด ๆ นอกเหนือความจำเป็นในทางการค้าปกตินี้ ศาลแปลความไปถึงการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตเรื่องนั้น ๆ ด้วย เช่น ในการกู้ยืมเงินอาจกำหนดเงื่อนไขให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับทราบรายงานกระแสเงินเข้าออกหรือกำกับการกระทำการในเรื่องนั้น ๆ ก็ได้ การกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ นั้นเพื่อมิให้เกิดความเสียหายและเพื่อให้ศาลได้รับข้อเท็จจริงจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีกทางหนึ่งด้วย¹¹²

¹¹¹ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 60.

¹¹² วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 47.

เมื่อผู้ทำแผนในฐานะผู้มีอำนาจกระทำการแทนลูกหนี้ได้ทำนิติกรรมกับบุคคลภายนอก ภายในกรอบของกฎหมายฟื้นฟูกิจการแล้ว สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ อันเกิดจากนิติกรรม นั้นย่อมมีผลผูกพันลูกหนี้ โดยผู้ทำแผนไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวเนื่องจากถือเป็นนิติกรรม ระหว่างลูกหนี้กับบุคคลภายนอก ทางด้านบุคคลภายนอกเมื่อกระทำการต่าง ๆ กับผู้ทำแผน โดย สุจริตและเสียค่าตอบแทน บุคคลนั้นย่อมได้รับความคุ้มครอง แม้ว่าผู้ทำแผนจะได้กระทำการเกิน ขอบอำนาจตามที่ศาลอนุญาตไปบ้างก็ตาม¹¹³

การขอสินเชื่อเพื่อนำมาใช้เสริมสภาพคล่องในกิจการ การจัดหาหลักประกันจาก สถาบันการเงินเพื่อประกันการชำระหนี้ในทางการค้า เพื่อให้การส่งสินค้าและการส่งสินค้าดำเนิน ต่อไปได้ เช่น การออก Letter of Credit หรือ Letter of Guarantee เป็นต้น ล้วนแต่เป็น ประเด็นปัญหาที่ลูกหนี้ผู้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการต้องประสบ เนื่องจากสถานะของกิจการใน ขณะนั้นย่อมไม่มีหลักประกันความเชื่อมั่นให้แก่เจ้าหนี้ สถาบันการเงินจึงอาจลังเลที่จะให้สินเชื่อ เพิ่มเติมเพราะไม่ต้องการเพิ่มความเสี่ยงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และอาจยกเลิกการให้สินเชื่อเดิมไป ด้วย ในบางกรณีคู่ความอาจร้องขอต่อศาลให้อนุญาตให้มีการกู้ยืมเงินกัน แม้คู่กรณีบางฝ่ายจะ เห็นว่าน่าจะเป็นทางการค้าปกติ แต่การได้รับอนุญาตจากศาลจะทำให้มีความมั่นใจในการให้ สินเชื่อมากขึ้น¹¹⁴ นอกจากนี้ นักกฎหมายบางท่านเห็นว่าวิธีลดความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อใหม่ คือ เจ้าหนี้รายใหม่นั้นอาจขอให้ผู้บริหารแผนจัดหาหลักประกัน โดยเจ้าหนี้ที่จะให้สินเชื่อรายใหม่ ควรเข้าร่วมเจรจากับลูกหนี้ เจ้าหนี้รายอื่น และผู้ทำแผนตั้งแต่ในชั้นการร่างแผนฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้มีการกำหนดเรื่องการให้สินเชื่อใหม่และการให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้ที่จะให้สินเชื่อใหม่ลงในแผน ฟื้นฟูกิจการ แต่อย่างไรก็ตาม การให้หลักประกันดังกล่าวอาจถือว่าเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้ราย นั้นเป็นการเฉพาะ ซึ่งอาจถูกเพิกถอนได้ตามกฎหมาย¹¹⁵

(1) การดำเนินการค้าตามปกติ

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผนแล้ว ในระหว่างที่ผู้ทำแผนยังจัดทำแผน ไม่แล้วเสร็จ หรือกรณีที่ที่ประชุมเจ้าหนี้ยังไม่ลงมติยอมรับแผน¹¹⁶ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติยอมรับ

¹¹³ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือกฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 73.

¹¹⁴ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 45.

¹¹⁵ ดำเนิน ทวีชัยไพศาล, ล้มไม่ละลาย, หน้า 87-88.

¹¹⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/42 ถึง มาตรา 90/55.

แผนแล้ว แต่ศาลยังไม่ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผน¹¹⁷ จึงยังไม่มีแผนฟื้นฟูกิจการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ในขณะที่ผู้ทำแผนยังคงมีอำนาจโดยทั่วไปในการบริหารจัดการงานตามทางการค้าปกติของลูกหนี้ ตามมาตรา 90/12 (9) ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดกรอบอันชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของการดำเนินการค้าตามปกติเอาไว้ ทำให้ในคดีฟื้นฟูกิจการหลายคดีมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวมาก และอาจส่งผลให้การติดต่อค้าขาย การดำเนินการใดๆ ระหว่างบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาเป็นคู่ค้ากับลูกหนี้ที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการเกิดปัญหาด้วย เนื่องจากการดำเนินการใด ๆ ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการเป็นเรื่องที่คู่สัญญาต้องให้ความสำคัญมากเพราะมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง หากเจ้าหนี้ให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้มากจนเกินขอบเขตเกินความพอดีเมื่อเทียบกับความสามารถและความเป็นไปได้ในการชำระหนี้ของลูกหนี้ในอนาคต เจ้าหนี้นั้นย่อมได้รับความเสียหายเมื่อกิจการของลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้และไม่อาจฟื้นฟูกิจการสำเร็จในท้ายที่สุด ดังนั้น ในกรณีที่มีความเห็นไม่ชัดเจนว่าการดำเนินการนั้น ๆ อยู่ในกรอบทางการค้าปกติหรือไม่ คู่ความสามารถร้องขอต่อศาลตามมาตรา 90/12 (9) เพื่อให้ศาลพิจารณาถึงลักษณะการดำเนินการนั้น ๆ ว่าสามารถกระทำได้หรือไม่ได้ ซึ่งมาตราดังกล่าวเปิดช่องให้ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการสามารถมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้ หากศาลเห็นว่าไม่ใช่การกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปส่งผลให้นิติกรรมนั้นย่อมตกเป็นโมฆะ

ลักษณะของการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ นั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามักจะมี ความแตกต่างกันโดยสภาพ ดังนั้น จึงคงเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปว่าการดำเนินการ ใดๆ เป็นการดำเนินการตามทางการค้าปกติ แต่อย่างไรก็ตาม หากศาลล้มละลายกลางได้มี แนวคำวินิจฉัยเป็นการทั่วไปเกี่ยวกับขอบเขตของการดำเนินการตามทางการค้าปกติบ้างแล้ว ย่อมช่วย แก้ไขปัญหาข้อขัดข้องจากความไม่ชัดเจนในเรื่องดังกล่าวได้บ้าง ส่งผลให้ความจำเป็นที่ต้องไปร้อง ขอต่อศาลเพื่อขออนุญาตดำเนินการในแต่ละเรื่องลดลงไปได้ แต่ทั้งนี้โดยปกติแล้วศาลมักจะ ไม่พยายามเข้าไปตัดสินใจในเรื่องนี้มากนักเพราะค่อนข้างจะเป็นมุมมองในเรื่องทางธุรกิจแต่ละเรื่อง สำหรับการซื้อสินค้ามาเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิต การจ่ายเงินค่าจ้างพนักงาน นักกฎหมายมักจะ เห็นไปในทางเดียวกันว่าเป็นการดำเนินการค้าตามปกติ สำหรับการทำสัญญากับสถาบันการเงิน เพื่อประกันการชำระหนี้ในทางการค้า เช่น การออก Letter of Credit หรือ Letter of Guarantee ก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำการค้าปกติด้วยเช่นกัน¹¹⁸

¹¹⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/56 ถึง มาตรา 90/58.

¹¹⁸ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 44-45.

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงอำนาจของผู้ทำแผนในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามมาตรา 90/12 (9) ภายใต้กรอบความจำเป็นของการดำเนินการค้าตามปกตินั้น จะเห็นได้ว่ามีหลักการเช่นเดียวกับอำนาจของผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการแบ่งอำนาจของผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การดำเนินการตามทางการค้าปกติ (The ordinary course of business) ซึ่งลูกหนี้ผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการหรือทรัสต์มีอำนาจบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างกว้างขวางโดยไม่ต้องขออนุญาตจากศาล และการดำเนินการนอกเหนือทางการค้าปกติ (The extra-ordinary course of business) ซึ่งลูกหนี้ผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการหรือทรัสต์มีอำนาจกระทำได้ต่อเมื่อมีการประกาศแจ้งถึงการกระทำดังกล่าวให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบเพื่อให้โอกาสในการคัดค้านและศาลได้พิจารณาอนุญาตแล้ว (after notice and hearing)

ดังนั้น แม้สภาวะการพักการบังคับชำระหนี้ (Automatic Stay) จะเกิดขึ้นทันทีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา แต่ยังมีหนี้บางตัวที่อาจต้องมีการชำระ เนื่องจากกฎหมายขีดเส้นไว้ที่ที่ถูก Stay คือหนี้ที่มีมูลหนี้เกิดก่อนวันที่ศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หากเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ โดยปกติเมื่อเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นตามทางการค้าปกติ ผู้ทำแผนก็ต้องชำระหนี้ดังกล่าว ซึ่งในกรณีที่มีความไม่ชัดเจนในเรื่องการดำเนินการตามทางการค้าปกติ ย่อมต้องใช้ทางแก้ผ่านระบบศาล ตามที่มาตรา 90/12 (9) ได้เปิดช่องให้ศาลที่รับคำร้องขอมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นในเรื่องของการห้ามมิให้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ตาม อาจต้องมีการบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวต่อไป เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ซึ่งกฎหมายพอจะทราบว่าเป็นระดับหนึ่งว่าการกระทำในลักษณะใดที่เป็นการดำเนินการตามทางการค้าปกติ

4.4.1.2 ค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ

เมื่อผู้ทำแผนได้จัดทำแผนและบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการย่อมเกิดค่าใช้จ่ายขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว โดยหลักแล้วค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนถือเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งอาจแบ่งค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนได้ 2 กรณี คือ

(1) ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูกิจการ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการกระบวนการฟื้นฟูกิจการซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ หรือเป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ทำแผนจำเป็น

ต้องจ่ายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยทั่วไปแล้วค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูกิจการมี 2 ประเภท คือ

(1.1) ค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการรวบรวม และประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของกิจการ อุปสรรค กำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ

(1.2) ค่าใช้จ่ายในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ เพื่อการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานทั่วไป การตลาด การเงิน การบัญชี กฎหมาย การตรวจสอบหนี้ รวมถึงค่าจ้างที่ปรึกษาด้านการเงิน การบัญชี หรือนักกฎหมาย

(2) ค่าตอบแทนหรือค่าวิชาชีพของผู้ทำแผน เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ทำแผน ซึ่งผู้ทำแผนได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการเข้ามาดำเนินการฟื้นฟูกิจการ

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่มีบทบังคับในการแสดงอัตราค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผน รวมทั้งไม่มีหลักเกณฑ์การให้อำนาจแก่ศาลในการพิจารณาอนุญาตสั่งจ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนเอาไว้ แต่หากผู้ทำแผนร้องขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตเกี่ยวกับการจ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผน ศาลย่อมมีอำนาจทั่วไปในการออกคำสั่งดังกล่าว โดยศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้พิจารณากำหนดค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของผู้ทำแผน หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนแล้วทำให้บุคคลใดได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำวินิจฉัยต่อไป¹¹⁹ ดังนั้น เมื่อผู้ทำแผนร้องขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผน ศาลจึงมีอำนาจออกคำสั่งอนุญาตจ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ แม้ว่าผู้ทำแผนจะไม่ได้แสดงค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทนของผู้ทำแผน และค่าใช้จ่ายในการทำแผนไว้ในขณะที่มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อคัดเลือกผู้ทำแผนก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าผู้ทำแผนต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนในทุกกรณี¹²⁰ จึงมีข้อพิจารณาว่าสมควรมีหลักเกณฑ์บังคับให้การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนจะต้องมาขออนุญาตต่อศาลทุกกรณีหรือไม่

¹¹⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 146.

¹²⁰ ปกรณ์ คุณสาระ, "อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 176-177.

ทั้งนี้ ศาลล้มละลายกลางพิจารณาแล้วมีคำสั่งว่า ค่าวิชาชีพและค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผน เป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพื่อให้กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการสามารถดำเนินไปได้ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด¹²¹ โดยค่าใช้จ่ายของผู้ทำแผนดังกล่าวไม่ใช่การกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินคดีของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ และมีใช้การจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินอันศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นตามมาตรา 90/12 (9)¹²² ทั้งนี้ ผู้ทำแผนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในค่าใช้จ่ายที่ก่อขึ้นเพื่อการฟื้นฟูกิจการ และค่าตอบแทนของผู้ทำแผนโดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ ซึ่งกฎหมายให้สิทธิเป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹²³

4.4.1.3 สถานะของหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้น

หนี้ที่ผู้ทำแผนมีอำนาจก่อขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้น ต้องอยู่ภายในกรอบของการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ตามมาตรา 90/12 (9) ผู้ทำแผนจึงไม่อาจจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินนอกเหนือจากทางการค้าปกติของลูกหนี้ได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจะมีคำสั่งอนุญาต เนื่องจากผู้ทำแผนเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในระยะเวลายุติสนธิเพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการกำหนดแนวทางดำเนินกิจการของลูกหนี้ต่อไปในอนาคต โดยปรับโครงสร้างหนี้และจัดสรรชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายตามเงื่อนไขและวิธีการที่ผู้ทำแผนจะกำหนด แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากมติพิเศษของที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลด้วย ในระหว่างที่การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการยังไม่แล้วเสร็จ ผู้ทำแผนจึงเป็นบุคคลที่มีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างนั้น โดยมูลหนี้ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยผู้บริหารชั่วคราว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ทำแผน ไม่ได้อยู่ในวัตถุประสงค์ของการบังคับให้เจ้าหนี้ในมูลหนี้ดังกล่าวต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากกฎหมายมุ่งที่จะให้กิจการของลูกหนี้ชำระหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นเต็มจำนวน เพราะหากไม่เปิด

¹²¹ คดีหมายเลขแดงที่ 2-4/2542.

¹²² คำพิพากษาฎีกาที่ 1672 -1673/2544.

¹²³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/75.

โอกาสให้มีการชำระเต็มจำนวนของหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้จะทำให้การประกอบกิจการไม่สามารถดำเนินต่อไปได้¹²⁴

บรรดาหนี้เชื่อที่ผู้ทำแผนได้รับจากเจ้าหนี้รายใหม่เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ถือเป็นหนี้ที่ก่อขึ้นโดยผู้ทำแผน ซึ่งจะมีบุริมสิทธิในการได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ หรือไม่นั้น อาจพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

(1) กรณีแผนฟื้นฟูกิจการได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้และศาล

หากแผนฟื้นฟูกิจการได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลแล้ว แต่ต่อมาไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จตามแผนได้ ทำให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ส่งผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้แล้ว ตามมาตรา 90/75 ส่วนค่าตอบแทนของผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราวและหนี้ต่าง ๆ ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราวก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิดเป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ โดยอยู่ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹²⁵ ทั้งนี้ บุริมสิทธิดังกล่าวเป็นเพียงบุริมสิทธิสามัญเหนือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน และจะบังคับได้เฉพาะกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ปลอดจากสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันเท่านั้น

(2) กรณีแผนฟื้นฟูกิจการไม่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้และ/หรือศาล

หากที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลไม่ได้ให้ความเห็นชอบกับแผนฟื้นฟูกิจการ ศาลจึงมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการนั้น มีผลทำให้หนี้ที่ก่อขึ้นในระหว่างที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ไม่ว่าจะก่อขึ้นโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว หรือผู้ทำแผน ไม่มีสถานะเป็นหนี้บุริมสิทธิแต่อย่างใด ดังนั้น สิทธิของเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการในขณะที่แผนฟื้นฟูกิจการยังไม่มีผลบังคับ และต่อมาแผนไม่ได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้และ/หรือศาลแล้ว เจ้าหนี้ดังกล่าวจึงมีฐานะเช่นเดียวกับเจ้าหนี้ไม่มีประกันโดยทั่วไป

¹²⁴ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 63.

¹²⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/75 (3).

เจ้าหน้าที่ประสงค์จะให้สินเชื่อหรืออนุญาตให้ลูกหนี้ก้อนนี้เพิ่มขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ จึงควรตกลงกับผู้ทำแผนเพื่อดำเนินการให้เจ้าหน้าที่รายใหม่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการนั้นได้รับชำระหนี้ดังกล่าวให้ครบถ้วนเสียก่อนที่ที่ประชุมเจ้าหน้าที่จะพิจารณาแผนให้ความเห็นชอบต่อแผน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการที่แผนไม่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่ แต่อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติดังกล่าวคงดำเนินการได้ยาก ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่จะเข้ามาช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการจึงอาจขอให้ผู้ทำแผนพิจารณาจัดหาหลักประกันสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นนี้ แต่ทั้งนี้ ในระหว่างการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ หากมีการจัดหาหลักประกันให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปล่อยสินเชื่อรายใหม่หรือเจ้าหน้าที่ที่อนุญาตให้ก้อนนี้เพิ่ม อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับประเด็นการให้เปรียบเจ้าหน้าที่นั้นเหนือเจ้าหน้าที่รายอื่น ซึ่งนิติกรรมดังกล่าวอาจถูกเพิกถอนได้ตามมาตรา 90/41 หรือ มาตรา 115 ดังนั้น หากมีความจำเป็นต้องจัดหาหลักประกันให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้สินเชื่อในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ อย่างน้อยผู้ทำแผนควรดำเนินการให้คณะกรรมการเจ้าหน้าที่มีมติยอมรับโดยชัดแจ้งว่าการขอสินเชื่อโดยให้หลักประกันนั้นมีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และอยู่ภายใต้การดำเนินการค้าตามปกติ เจ้าหน้าที่จึงมีมติยินยอมให้กระทำนิติกรรมโดยมีหลักประกันดังกล่าวได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการให้เปรียบเจ้าหน้าที่รายนั้นโดยเฉพาะเจาะจงและไม่ถือเป็นเหตุแห่งการเพิกถอนนิติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ ควรขอให้ศาลมีคำสั่งให้ความเห็นชอบกับการให้หลักประกันดังกล่าวด้วย น่าจะเป็นวิธีการที่สามารถลดความเสี่ยงจากการถูกเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ แม้อาจจะไม่ใช่วิธีการที่สามารถขจัดปัญหาดังกล่าวได้อย่างเด็ดขาด¹²⁶

หากศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด หนี้ค่าตอบแทนของผู้ทำแผนและหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นตามแผนเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ มิให้อยู่บังคับแห่งมาตรา 94 (2)¹²⁷ คือมีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ และจัดอยู่ในลำดับเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา 130 (2) จะเห็นได้ว่า แม้กฎหมายจะกำหนดให้หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามกฎหมายในกรณีที่ศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ เป็นหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นตามแผน และเป็นหนี้ที่ก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ จึงมีปัญหว่า หากในขณะที่ผู้ทำแผนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่และก่อหนี้ขึ้นนั้นยังไม่มีแผนฟื้นฟูกิจการที่มีผลบังคับทางกฎหมาย และหากต่อมาแผนฟื้นฟูกิจการไม่ได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่ หรือไม่ได้รับความเห็นชอบจากศาล แผนฟื้นฟูนั้นย่อมตกไปและไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย

¹²⁶ ดำเนิน ทรัพย์ไพศาล, ล้ม(ไม่)ละลาย, หน้า 78-79.

¹²⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/77 วรรคสอง และวรรคสาม.

แล้วหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นจะได้รับสิทธิในการขอรับชำระหนี้ในลำดับตามมาตรา 130 (2) หรือไม่¹²⁸ เนื่องจากหากแปลความตามกฎหมายแล้ว หากแผนฟื้นฟูกิจการไม่ได้รับความเห็นชอบจากศาล และลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ที่ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ลูกหนี้อย่อมไม่ได้รับสิทธิพิเศษในการขอรับชำระหนี้ในลำดับเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามมาตรา 130 (2) ดังนั้น กฎหมายจึงควรมีความชัดเจนโดยการกำหนดให้หนี้ที่ก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการได้รับบุริมสิทธิในการขอรับชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ล้มละลายไม่ใช่วางหลักเกณฑ์ในลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการว่าต้องมีแผนฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้นก่อน ซึ่งจะสร้างความไม่แน่นอนให้เกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลผู้ก่อหนี้ เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้ทำแผนไม่มีอำนาจดำเนินการในช่วงเวลาดังกล่าว¹²⁹

4.4.2 หนี้ที่กำหนดไว้ในแผน

รายละเอียดขั้นต่ำของแผนฟื้นฟูกิจการตามกฎหมาย ตามมาตรา 90/42 (7) ได้กำหนด ให้แผนฟื้นฟูกิจการต้องระบุชื่อ คุณสมบัติ หนังสือยินยอมของผู้บริหารแผนและค่าตอบแทน ซึ่งผู้บริหารแผนจะได้รับค่าตอบแทนสำหรับตำแหน่งผู้บริหารแผน เพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่คณะทำงานของผู้บริหารแผน หรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายจากผู้บริหารแผนภายใต้แผนฟื้นฟูกิจการ โดยแผนอาจกำหนดให้ชำระเป็นรายเดือน นับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้บริหารแผน และอาจกำหนดให้ค่าตอบแทนดังกล่าวไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษี หรือค่าใช้จ่ายอื่นใด หรือค่าที่ปรึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ ค่าตอบแทนดังกล่าวแผนอาจกำหนดให้เป็นอัตราคงที่ตลอดระยะเวลาของการเป็นผู้บริหารแผน โดยไม่มีการปรับเพิ่มหรือลด ผู้บริหารแผนจึงเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ดำเนินต่อไปได้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผน เช่น ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้เป็นไปตามแผน การดำเนินการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ การบริหารและจัดการทรัพย์สินเพื่อก่อให้เกิดรายได้นำไปชำระหนี้และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการฟื้นฟูกิจการ หากกิจการของลูกหนี้ขาดสภาพคล่องในระหว่างดำเนินการตามแผนผู้บริหารแผนย่อมมีหน้าที่ดำเนินการตามข้อกำหนดในแผนฟื้นฟูกิจการในส่วนที่เกี่ยวกับการ

¹²⁸ ปกรณ์ คุณสาระ, "สถานะของหนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ," วารสารกฎหมายสหทัยธรรมราช 15, 1 (มิถุนายน 2546) : 204.

¹²⁹ นิรุช อันทวงษา, "บุริมสิทธิในหนี้เพื่อการฟื้นฟูกิจการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 164.

ก่อนนี้ใหม่และการระดมเงินทุน ไม่ว่าจะเป็นการขอสินเชื่อใหม่จากสถาบันการเงิน การกู้ยืมเงินจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ การออกหลักทรัพย์ประเภทตราสารหนี้ เป็นต้น

โดยบรรดาสิทธิและอำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ของผู้ทำแผนจะตกเป็นของผู้บริหารแผนทันทีนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารแผนทราบคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนของศาล¹³⁰ อนึ่ง ดุลพินิจของผู้บริหารแผนในการใช้อำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้จะน้อยลง ต่างจากกรณีอำนาจของผู้ทำแผน การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารแผนมีผลต่อความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้สามารถจะรอดพ้นจากการล้มละลายและเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้เพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากการก่อหนี้ขึ้นหรือไม่ นอกจากจะขึ้นอยู่กับแนวทางที่ผู้ทำแผนกำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว ยังต้องอาศัยความสามารถในการบริหารกิจการของลูกหนี้โดยผู้บริหารแผนเป็นสำคัญ แผนฟื้นฟูกิจการย่อมต้องปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการกิจการ ทรัพย์สิน และหนี้สินของ ลูกหนี้ เช่น เรื่องการดำเนินการชำระหนี้ การปลดหนี้ ระยะเวลาการชำระหนี้ แผนการก่อหนี้ แผนการระดมทุน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการฟื้นฟูกิจการ เป็นต้น บรรดาเจ้าหนี้ออมต้องการทราบว่าแผนฟื้นฟูกิจการจะดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับหนี้สินของตน และตนจะได้รับผลกระทบมากน้อยเพียงใด หากแผนฟื้นฟูกิจการมีความจำเป็นต้องขายทรัพย์สิน อันเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันเพื่อนำมาเป็นทุนในการดำเนินกิจการ เจ้าหนี้มีประกันเดิมรายนั้นย่อมต้องการทราบถึงวิธีการเยียวยาแก่ตน

ในการบริหารแผนโดยจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการนั้น ผู้บริหารแผนต้องยึดถือหลักเกณฑ์สำคัญ 3 ประการ คือ ต้องดำเนินการตามแผนที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลแล้ว โดยกระทำการต่าง ๆ โดยสุจริต ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หากผู้บริหารแผนดำเนินการใดแตกต่างไปจากแผน หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือแม้จะสุจริตแต่หากดำเนินการบางอย่างที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือขาดคุณสมบัติของผู้บริหารแผนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรเป็นผู้บริหารแผนต่อไป ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งได้เมื่อมีการร้องขอโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ คณะกรรมการเจ้าหนี้ หรือผู้บริหารของลูกหนี้ หรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร¹³¹ นอกจากนี้ การบริหารกิจการของลูกหนี้โดยผู้บริหารแผน ผู้มีส่วนได้เสีย เช่น กรรมการเจ้าหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ รวมถึงคนกลางอย่างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

¹³⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/59.

¹³¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/67.

สามารถสอดส่อง กำกับควบคุมดูแลการบริหารงานตามแผนได้ หากมีเหตุที่ผู้บริหารแผนไม่อาจบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เป็นไปตามแผนฟื้นฟูกิจการได้ ที่ประชุมเจ้าหนี้ต้องลงมติเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่¹³² หรือศาลอาจตั้งผู้บริหารชั่วคราวเข้ามาบริหารแทนในระหว่างนั้น

บรรดาเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการ ย่อมจะได้รับชำระหนี้ไปตามปกติของการดำเนินธุรกิจของบริษัทขณะที่กำลังดำเนินการตามแผน แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิของเจ้าหนี้เหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เช่น เจ้าหนี้ที่ให้สินเชื่อเพื่อการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ หากการฟื้นฟูกิจการไม่ประสบผลสำเร็จและลูกหนี้ต้องล้มละลาย เจ้าหนี้เหล่านี้จะได้รับการคุ้มครองให้ได้รับการชำระหนี้ก่อนบรรดาเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนการฟื้นฟูกิจการ มาตรการดังกล่าวเพื่อทำให้เจ้าหนี้ที่เข้ามาภายหลังเกิดความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจร่วมกับบริษัทที่กำลังดำเนินการฟื้นฟูกิจการ ตัวอย่างของหนี้ที่กำหนดไว้ในแผนหรือแผนงานทางธุรกิจในอนาคตของลูกหนี้ เช่น กำหนดจะขอเช่าทรัพย์สินหลักที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ (core asset) ซึ่งได้แก่ที่ดิน อาคารโรงงาน และสำนักงานเป็นเวลา 5 ปี กับขอสิทธิซื้อคืน (first right) ทรัพย์สินดังกล่าวตามเงื่อนไขและเวลาที่กำหนดไว้ในแผน

เมื่อแผนฟื้นฟูกิจการได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้ด้วยมติพิเศษตามมาตรา 90/46 แล้ว กฎหมายกำหนดให้แผนฟื้นฟูกิจการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลอีกชั้นหนึ่งตามมาตรา 90/56 กรณีจึงเป็นการกำหนดให้ศาลเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจในอันที่จะควบคุม ดูแลให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการดำเนินการไปด้วยความเป็นธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าหนี้และประเทศชาติโดยรวม หากแผนฟื้นฟูกิจการมีลักษณะครบถ้วนตามมาตรา 90/58 กำหนด ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำอันจะต้องมีก็ให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจให้ความเห็นด้วยแผนได้ ในการพิจารณาว่าจะให้ความเห็นชอบด้วยแผนนั้น ศาลจึงมีอำนาจพิจารณาในรายละเอียดเนื้อหาของแผนตลอดจนความสุจริตในการทำแผนนั้นด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ธุรกิจของลูกหนี้จะต้องมีการดำเนินการเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการประสบผลสำเร็จ หากในกระบวนการพิจารณาแผนไม่มีคู่ความใดโต้แย้งรายการในแผนเกี่ยวกับรายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่าง ๆ ของลูกหนี้ในขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ จึงรับฟังได้ตามที่ปรากฏในแผนและในแผนฟื้นฟูกิจการได้นำจำนวนเงินตามรายการมาคิดคำนวณประมาณการที่เจ้าหนี้จะได้รับในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายและกรณีดำเนินการตามแผนสำเร็จ ซึ่งแสดงว่าเมื่อ

¹³² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/68 ประกอบกับมาตรา 90/46.

ดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา 90/58 (3) แล้ว¹³³

4.4.2.1 ผลของการเห็นชอบด้วยแผนของศาล

เมื่อแผนได้รับการยอมรับโดยมติพิเศษของที่ประชุมเจ้าหนี้¹³⁴ และศาลเห็นชอบด้วยแล้วนั้น¹³⁵ ผู้บริหารแผนจึงมีหน้าที่ในการบริหารกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตามแผนแทนผู้ทำแผน ผลของคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนของศาลก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเจ้าหนี้ย่อมถูกผูกมัดให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการเท่านั้น ส่วนการดำเนินกิจการของลูกหนี้ต้องผูกมัดตามแผนฟื้นฟูกิจการเช่นกัน อย่างไรก็ตาม แม้ผู้บริหารแผนต้องบริหารจัดการกิจการของลูกหนี้ตามแผน โดยไม่สามารถดำเนินการนอกเหนือไปจากแนวทางที่แผนกำหนดไว้ได้ แต่หากผู้บริหารแผนมีความจำเป็นต้องแก้ไขแผนที่ศาลเห็นชอบแล้ว ก็สามารถกระทำได้โดยการขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลเช่นเดิม โดยกฎหมายห้ามมิให้เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ขอแก้ไขข้อเสนอมติที่ประชุมเจ้าหนี้ เว้นแต่ผู้บริหารแผนจะยินยอมด้วย¹³⁶ และการบริหารแผนต้องดำเนินต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดการฟื้นฟูกิจการซึ่งอาจจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้

การที่กฎหมายล้มละลายในส่วนที่ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้กำหนดให้แผนฟื้นฟูกิจการซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้ได้มีมติพิเศษยอมรับมาแล้วตามมาตรา 90/46 จะต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลอีกชั้นหนึ่ง โดยมาตรา 90/58 บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนเมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าแผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา 90/42 ข้อเสนอในการชำระหนี้ไม่ขัดต่อมาตรา 90/42 ตี และในกรณีที่มติยอมรับแผนเป็นมติตามมาตรา 90/46 (2) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนนั้นจะต้องเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เว้นแต่เจ้าหนี้จะให้ความยินยอม และเมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาใช้ดุลพินิจในการให้ความเห็นชอบด้วยแผน ทั้งนี้เพื่อให้ศาลเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจใช้อำนาจทางตุลาการเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่

¹³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5886/2545.

¹³⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/46.

¹³⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/59.

¹³⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/63.

บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการที่จะใช้ดุลพินิจดังกล่าวศาลจึงมีอำนาจที่จะตรวจสอบในเนื้อหาของแผนฟื้นฟูกิจการแล้วนำมาพิจารณาว่าจะให้ความเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่¹³⁷ ตลอดจนพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามแผน มิใช่เพียงตรวจสอบว่ามีรายการต่างๆ ครบถ้วนตามรูปแบบหรือไม่¹³⁸ เมื่อแผนฟื้นฟูกิจการมีรายการครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดและได้จัดสรรแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม จากการดำเนินการฟื้นฟูกิจการดังกล่าวทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย แผนฟื้นฟูกิจการนี้มีโอกาสที่จะดำเนินการสำเร็จตามแผนซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ทั้งหมด ศาลจึงมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน¹³⁹ การที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนจะทำให้สามารถรักษาองค์กรทางธุรกิจไว้ได้และทำให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินกิจการต่อไป อันจะเป็นประโยชน์แก่พนักงานของลูกหนี้ เจ้าหนี้ ตลอดจนประชาชนทั่วไปและเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยส่วนรวม¹⁴⁰

แผนฟื้นฟูกิจการที่ศาลให้ความเห็นชอบมีผลผูกมัดเจ้าหนี้ทุกรายที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการและเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/27 ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้โดยสิ้นเชิง และมีผลผูกพันเพียงเท่าที่ปรากฏตามแผนฟื้นฟูกิจการเท่านั้น โดยไม่ว่าเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 90/26 หรือมาตรา 90/27 วรรคสาม หรือไม่ยื่นขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดก็ต้องถูกผูกพันตามแผนฟื้นฟูกิจการทั้งสิ้น การไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ย่อมทำให้เจ้าหนี้หมดสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ไม่ว่าจะการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่ เว้นแต่แผนฟื้นฟูกิจการจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ¹⁴¹ สำหรับหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้ก็ไม่สิ้นสิทธิที่จะได้รับหนี้ดังกล่าว โดยเจ้าหนี้ยังคงไปดำเนินการได้เท่าที่กฎหมายไม่ได้กำหนดห้ามไว้¹⁴² สำหรับบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ ผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันยังคงมีความรับผิดชอบเช่นเดิม แต่

¹³⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3318/2545.

¹³⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5597-5598/2545.

¹³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5886/2545.

¹⁴⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4822/2545.

¹⁴¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/61.

¹⁴² สุนทร มณีสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายฟื้นฟูกิจการ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน

บุคคลดังกล่าวไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันที่ศาลสั่งเห็นชอบด้วยแผน เว้นแต่จะได้อำนาจยินยอมเป็นหนังสือ¹⁴³ เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ในหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามแผนโดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ได้แก่ หนี้ซึ่งผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวก่อขึ้น หนี้ภาษีอากร และหนี้อื่นที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้ต้องชำระ เช่น เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ค่าชดเชยตามกฎหมาย เป็นต้น¹⁴⁴

การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารแผน โดยต้องรายงานการปฏิบัติ งานตามแผนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทุก 3 เดือน¹⁴⁵ หากผู้บริหารแผนไม่ดำเนินการตามแผน หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือก่อความเสียหายแก่ลูกหนี้ หรือขาดคุณสมบัติตามที่กฎกระทรวงกำหนดหรือมีเหตุไม่สมควรอื่น ศาลอาจสั่งให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งได้ ภายหลังจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงาน หรือคณะกรรมการเจ้าหนี้ หรือผู้บริหารของลูกหนี้มีคำร้องขอ¹⁴⁶ นอกจากนี้ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางของแผนฟื้นฟูกิจการ ผู้บริหารแผนอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ทำข้อบังคับของลูกหนี้ขึ้นใหม่ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือข้อความในหนังสือบริคณห์สนธิของลูกหนี้ได้¹⁴⁷ และเมื่อดำเนินการตามแผนสำเร็จแล้ว เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีลูกหนี้ล้มละลาย

ตาม มาตรา 90/60 วรรคสอง ผลของคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้นมีผลผูกพันเฉพาะตัวลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการเท่านั้นที่จะหลุดพ้นจากหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วมาผูกพันตามหนี้ที่กำหนดไว้ในแผน ส่วนบุคคลอื่นซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบอีก เช่นไร ต้องเป็นไปตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่ง โดยในส่วนใหญ่ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นความรับผิดชอบก็เมื่อหนี้นั้นได้ระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698

¹⁴³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/60.

¹⁴⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/62.

¹⁴⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/66.

¹⁴⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/67.

¹⁴⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/64.

4.4.2.2 การดำเนินการตามแผน

คำสั่งเห็นชอบด้วยแผนส่งผลให้แผนฟื้นฟูกิจการสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยมีผู้บริหารแผน ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกระงับไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการและได้รับการเลือกสรรโดยที่ประชุมเจ้าหนี้ เป็นผู้ดำเนินการให้แผนฟื้นฟูกิจการเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ โดยต้องบริหารงานตามความสามารถของบุคคลอันประกอบวิชาชีพที่จะต้องกระทำ เนื่องจากมีลักษณะการทำงานใกล้เคียงกับกรรมการบริษัท นอกจากนี้ ยังต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบดูแลจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรรมการเจ้าหนี้ และผู้บริหารเดิมของลูกหนี้ โดยศาลมีอำนาจชี้ขาดปัญหา และถอดถอนผู้บริหารแผนและแต่งตั้งผู้บริหารชั่วคราวจนที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติตั้งผู้บริหารแผนคนใหม่ได้ แผนฟื้นฟูกิจการมีผลผูกมัดเจ้าหนี้ที่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการไม่ว่าเจ้าหนี้นั้นจะเห็นชอบกับแผนฟื้นฟูกิจการด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม แผนสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ โดยเริ่มจากข้อเสนอของผู้บริหารแผนผ่านกระบวนการแก้ไขแผน ในแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้นจะต้องกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการชำระหนี้ ปรับโครงสร้างของกิจการ ปรับโครงสร้างหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการว่าจะมีกำหนดแล้วเสร็จเมื่อใด ซึ่งตามกฎหมายนั้นกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนไว้ไม่เกิน 5 ปี¹⁴⁸ โดยเป็นเวลาที่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามแผนนั้น ๆ สำเร็จและพอสมควรต่อการจำกัดหรือระงับสิทธิของเจ้าหนี้หรือผู้เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ในการที่จะบังคับตามสิทธิของตน อย่างไรก็ตาม เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขแผนเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการสำเร็จลุล่วงไปได้ ผู้บริหารแผนอาจเสนอขอแก้ไขแผนโดยขอขยายกำหนดเวลาดำเนินการตามแผนได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่กรณีเห็นได้แน่ชัดว่าแผนได้ดำเนินมาใกล้สำเร็จแล้ว ผู้บริหารแผนจะขอขยายเวลาต่อไปอีกตามควรแก่กรณีได้¹⁴⁹ ทั้งนี้ เมื่อถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผนแล้ว หากศาลไม่ได้ขยายระยะเวลาดำเนินการตามแผนออกไปอีก โดยไม่ว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือไม่ มาตรการพักบังคับชำระหนี้จะสิ้นสุดบังคับใช้โดยอัตโนมัติ แต่หากศาลมีคำสั่งขยายเวลาดำเนินการตามแผน มาตรการพักบังคับชำระหนี้ย่อมมีผลใช้บังคับต่อไปโดยอัตโนมัติ จนกว่าจะดำเนินการตามแผนเป็นผลสำเร็จ หรือเมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด¹⁵⁰

¹⁴⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/42 (9).

¹⁴⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/63 วรรคสอง.

¹⁵⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/70.

อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารแผนน่าจะมีความสำคัญมากกว่าผู้ทำแผนในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารกิจการ เพราะผู้บริหารแผนมีอำนาจบริหารจัดการได้หลายประการตามที่แผนกำหนด โดยมีต้องอยู่ในกรอบของการค้าปกติดังเช่นอำนาจของผู้ทำแผน แต่ทั้งนี้ แผนอาจกำหนดให้ผู้บริหารแผนต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ก่อนในบางกรณี เช่น กรณีการหาผู้ร่วมลงทุนรายใหม่¹⁵¹

ในการดำเนินการตามแผนนั้น มาตรา 90/42 (9) บัญญัติว่า “ระยะเวลาดำเนินการตามแผนซึ่งไม่เกินห้าปี” หมายความว่า ระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนที่การบริหารแผนจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติและความคุ้มครองของพระราชบัญญัติล้มละลาย และภายใต้การควบคุมกำกับของศาลเพื่อให้ลูกหนี้มีฐานะพ้นจากวิกฤตทางการเงินเข้าสู่สภาพที่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ซึ่งผู้ทำแผนสามารถกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ระยะเวลาดังกล่าวต้องไม่เกิน 5 ปี ดังนั้น หากแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้กำหนดระยะเวลาสำเร็จตามแผนไว้เป็นระยะเวลาเพียง 1 ปี นับจากวันที่ศาลล้มละลายกลางเห็นชอบด้วยแผน ทั้งนี้ โดยไม่มีเหตุผิดนัดเกิดขึ้นแล้วจะยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางเพื่อยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้น เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าโดยสภาพของธุรกิจลูกหนี้ต้องมีการแข่งขันกัน ทั้งยังต้องแข่งขันกับผู้ผลิตในต่างประเทศด้วย ความมั่นคง ความเชื่อมั่น ตลอดจนเครดิตของลูกหนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำการค้า หากลูกหนี้ต้องอยู่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการนานเท่าไร ลูกหนี้อาจไม่อาจไปทำธุรกิจแข่งขันกับผู้อื่นได้ ลูกค้าย่อมจะไม่เชื่อถือ ส่วนคู่ค้าซึ่งเป็นผู้ส่งวัตถุดิบย่อมไม่เต็มใจที่จะค้าขายด้วย หากจะค้าขายก็จะอยู่ในเงื่อนไขหรือราคาที่ทำให้ลูกหนี้เสียเปรียบกว่าปกติ อีกทั้งคู่ค้ารายใหญ่ของลูกหนี้ก็กำหนดเงื่อนไขว่าจะสนับสนุนส่งวัตถุดิบให้ลูกหนี้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ต้องอยู่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการเพียง 1 ปี ดังนั้น กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนของลูกหนี้จึงมีความเหมาะสมกับสภาพกิจการและความจำเป็นทางธุรกิจของลูกหนี้แล้ว¹⁵² ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้นจะต้องมีการนำทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่มาดำเนินการขายทอดตลาดในลักษณะบังคับขาย แต่เมื่อพิจารณาถึงวิธีการฟื้นฟูกิจการตามแผนฟื้นฟูกิจการนั้นจะต้องมีการดำเนิน กิจการของลูกหนี้ในอันที่จะก่อให้เกิดรายได้มาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เพิ่มขึ้น จึงเห็นได้ว่าเมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จแล้วเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ไม่

¹⁵¹ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 103.

¹⁵² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 698/2545.

น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย แผนฟื้นฟูกิจการจึงชอบด้วยมาตรา 90/58 (3)¹⁵³

4.4.2.3 การชำระหนี้ตามแผน

ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการ ได้มีการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเจ้าหนี้แต่ละกลุ่มอาจได้รับการจัดสรรชำระหนี้ด้วยวิธีแตกต่างกัน โดยคำนึงถึงลำดับแห่งสิทธิในการได้รับชำระหนี้ตามกฎหมาย ประมาณการรายได้และกระแสเงินสดของลูกหนี้ การขยายระยะเวลาการชำระหนี้ การโอนทรัพย์สินชำระหนี้ การลดต้นเงินและดอกเบี้ย เป็นต้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย โดยการแบ่งกลุ่มเจ้าหนี้เพื่อจัดสรรชำระหนี้ตามแผนนั้นแผนอาจกำหนด ให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือโอนทรัพย์สินประกันซึ่งเป็นทรัพย์สินหลักในการดำเนินกิจการ (core asset) ชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งอาจมีข้อตกลงให้ลูกหนี้ได้เช่าทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อการดำเนินธุรกิจต่อไปเนื่องจากทรัพย์สินที่โอนชำระหนี้เป็นทรัพย์สินหลักที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้อาจตกลงให้ลูกหนี้สามารถซื้อทรัพย์สินดังกล่าวคืนได้ตามเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาที่กำหนด ในการชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ นั้น แผนจะกำหนดให้ดำเนินการภายในระยะเวลาใด ๆ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เช่น อาจกำหนดให้ดำเนินการอันเป็นการชำระหนี้แก่บรรดากลุ่มเจ้าหนี้ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เป็นต้น นอกจากนี้ อาจกำหนดให้นำเงินจากกระแสเงินสดที่ได้จากการดำเนินกิจการมาจัดสรรชำระหนี้คืนเท่ากับหนี้ส่วนที่เหลือตามที่แผนระบุ โดยอาจให้ชำระเป็นงวดเดือน ไตรมาส รายปี หรือตามระยะเวลาที่กำหนด หรือจนกว่าจะปฏิบัติการชำระหนี้ตามแผนเป็นผลสำเร็จ ทั้งนี้ วิธีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามที่กำหนดไว้ในแผนอาจจัดให้เจ้าหนี้แต่ละกลุ่มได้รับชำระหนี้แตกต่างกันได้ เช่น

เจ้าหนี้กลุ่มที่ 1 มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยรับโอนทรัพย์สินชำระหนี้จากผู้จำนอง และได้รับชำระหนี้เงินต้นจากกระแสเงินสดที่มาจากการดำเนินงานของลูกหนี้ ภายใต้เงื่อนไขและลำดับการชำระหนี้ตามที่แผนกำหนด นอกจากนี้ ยังได้รับชำระหนี้คืนเป็นเงินสดในครั้งเดียว (Bullet Payment) ในปีที่ 10

เจ้าหนี้กลุ่มที่ 2 มีสิทธิได้รับชำระหนี้เงินต้นจากกระแสเงินสดที่มาจากการดำเนินงานของลูกหนี้ภายใต้เงื่อนไขและลำดับการชำระหนี้ตามที่แผนกำหนด

¹⁵³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4822/2545.

เจ้าหนึ่กลุ่มที่ 3 มีสิทธิได้รับชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวน ในปีที่ 3, 4 และ 5 โดยจะ
ได้รับชำระคืน 20% , 40% และ 40% ของยอดเงินต้น ตามลำดับ

เจ้าหนึ่กลุ่มที่ 4 มีสิทธิได้รับชำระหนี้เงินต้นจำนวน 20 % ภายใต้เงื่อนไขและลำดับ
การชำระหนี้ตามที่แผนกำหนด หนี้ส่วนที่เหลือให้ปลดหนี้แก่ลูกหนึ่ในวันที่รับชำระหนี้ตามแผนแล้ว
เสร็จ

เจ้าหนึ่กลุ่มที่ 5 มีสิทธิได้รับชำระหนี้เงินต้นโดยการแปลงหนี้เป็นทุนในราคาทุนจุด
ทะเบียน ภายใน 60 วัน นับจากวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เป็นต้น

ภายใต้กระบวนการฟื้นฟูกิจการต้องทำการปรับปรุงการดำเนินธุรกิจของลูกหนึ่ ปรับ
ปรุงระบบบริหารจัดการระบบบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น
ควบคุมต้นทุน และตรวจสอบกระแสเงินสดตลอดเวลา ซึ่งกิจการของลูกหนึ่ย่อมต้องมีแผนงาน
ในการดำเนินธุรกิจตามปกติ และแนวทางดำเนินธุรกิจในอนาคตซึ่งอาจต้องเพิ่มกำลังและปริมาณ
การผลิต เพื่อเพิ่มกำไรในการประกอบการและนำเงินได้มาจัดสรรชำระหนี้ต่อเจ้าหนึ่ตามแผน
กิจการของลูกหนึ่ จึงอาจจำเป็นต้องขอสินเชื่อหรือก่อหนี้ขึ้นตามกรอบที่แผนกำหนด อาจต้องเช่า
ทรัพย์สินหลัก เช่น ที่ดิน อาคารโรงงาน อาคารสำนักงาน ที่ได้โอนชำระหนี้แก่เจ้าหนึ่ไปแล้ว เพื่อ
ใช้ในการประกอบธุรกิจ หรืออาจต้องจัดหาเงินลงทุนเพิ่มเติม ซึ่งการชำระหนี้ตามแผนจะเป็นไป
ตามลำดับขั้นในการจัด การกระแสเงินสดจากการดำเนินการตามแผนโดยเป็นเงินที่ลูกหนึ่ได้รับจาก
การดำเนินธุรกิจปกติ เมื่อแผนของลูกหนึ่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนึ่และศาลแล้ว
ผู้บริหารแผนจะใช้เงินจากกองทรัพย์สินของลูกหนึ่ และเงินได้จากการประกอบกิจการตามปกติมา
ชำระค่าใช้จ่ายหรือหนี้ตามลำดับก่อนหลังตามที่แผนระบุไว้ ทั้งนี้ กระแสเงินสดก่อนการชำระหนี้ที่
ได้รับจากการดำเนินการตามแผนของลูกหนึ่ เมื่อชำระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจตาม
ปกติของลูกหนึ่อาจเป็นการชำระหนี้รายวันหรือรายเดือนเรียบร้อยแล้ว ชำระค่าใช้จ่ายพิเศษ รวมถึง
ถึงชำระหนี้เกิดใหม่ซึ่งเป็นหนี้ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการบริหารแผนหรือเพื่อให้การปฏิบัติตาม
แผนประสบความสำเร็จแล้ว จะต้องมีการจัดสรรเงินส่วนที่เหลือนั้นเพื่อชำระหนี้อื่นต่อไป

ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการต้องมีความเท่าเทียมและเป็นธรรม การ
พิจารณาว่าข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนเป็นธรรมแก่เจ้าหนึ่หรือไม่นั้น มาตรา 90/42 ตรี
บัญญัติว่า "สิทธิของเจ้าหนึ่ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน..." เช่นนี้การที่จะ
พิจารณาว่า เจ้าหนึ่ได้รับชำระหนี้้อย่างเท่าเทียมกันตามบทบัญญัติมาตรานี้หรือไม่ จึงต้อง
พิจารณาเฉพาะบรรดาเจ้าหนึ่ทั้งหลายที่ถูกจัดไว้ในกลุ่มเดียวกันตามแผนฟื้นฟูกิจการ หากเป็นหนี้

หรือเจ้าหน้าที่อยู่คนละกลุ่มกัน จะนำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้ ดังนั้น แม้ในแผนฟื้นฟูปฏิบัติการจะเสนอชำระหนี้แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มที่ 1 ต่างกับเจ้าหน้าที่กลุ่มที่ 2 ก็เป็นกรณีที่ผู้ทำแผนสามารถกำหนดได้เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ต่างกลุ่มกัน เมื่อแผนฟื้นฟูปฏิบัติการได้กำหนดให้สิทธิของเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันแล้ว ต้องถือว่าแผนฟื้นฟูปฏิบัติการได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการชำระหนี้เป็นไปตามมาตรา 90/58 (2) ประกอบมาตรา 90/42 ตีรี เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รู้ถึงการจัดกลุ่มดังกล่าวแล้ว มิได้ร้องขอให้จัดกลุ่มเสียใหม่ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่รู้ถึงการจัดกลุ่ม การจัดกลุ่มเจ้าหน้าที่ตามแผนฟื้นฟูปฏิบัติการจึงเป็นอันถึงที่สุดตามมาตรา 90/42 ทวิ วรรคสอง¹⁵⁴ แต่หน้าที่ผู้ทำแผนก่อกำขึ้นเพื่อการฟื้นฟูปฏิบัติการจะได้รับชำระหนี้ก่อนหนี้อื่น ๆ และจะได้รับชำระอย่างเต็มจำนวน

มาตรา 90/60 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า " แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้วผูกมัดเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูปฏิบัติการได้ และเจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูปฏิบัติการทั้งนี้ ตามมาตรา 90/27 " หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่จะได้รับชำระหนี้จำนวนเท่าใด อย่างไร ย่อมเป็นไปตามแผนฟื้นฟูปฏิบัติการซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว การพิจารณาว่าการชำระหนี้ตามแผนมีความเป็นธรรมหรือไม่นั้น ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนจะต้องเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เว้นแต่เจ้าหน้าที่นั้นจะให้ความยินยอมตามมาตรา 90/58 (2) ซึ่งลำดับในการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 130 ว่า

" ในการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหน้าที่นั้น ให้ชำระค่าใช้จ่ายและหนี้สินตามลำดับดังต่อไปนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดกของลูกหนี้
- (2) ค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้
- (3) ค่าปลงศพลูกหนี้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป
- (4) ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินตามมาตรา 179 (3)
- (5) ค่าธรรมเนียมของเจ้าหน้าที่ผู้เป็นโจทก์และค่าทนายความตามที่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนด

(6) ค่าภาษีอากรที่ถึงกำหนดชำระภายในหกเดือนก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เพื่อการทำงานที่ได้ทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้างตามมาตรา 257 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

(7) หนี้อื่น ๆ

ถ้ามีเงินไม่พอชำระเต็มจำนวนหนี้ในลำดับใดให้เจ้าหน้าที่ในลำดับนั้นได้รับเฉลี่ยตามส่วน

¹⁵⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3318/2545.

นอกจากนี้ เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จแล้วยอมทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เช่น เมื่อพิจารณาถึงวิธีการฟื้นฟูกิจการประมาณการตามแผนและคำนวณหามูลค่าปัจจุบัน (present value) ของการชำระหนี้ตามแผนเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่เจ้าหนี้จะได้รับกรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายในวันที่แผนมีผลใช้บังคับ คือ วันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว จะเห็นว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามแผนนั้น เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยในการพิจารณามูลค่าปัจจุบัน จะต้องพิจารณาถึงการชำระหนี้ตามกำหนดในแผนแต่ละคราวว่ามีมูลค่าปัจจุบันเท่าใด และเมื่อรวมมูลค่าปัจจุบันแล้วมีจำนวนไม่น้อยกว่ากรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ ทั้งนี้ ตามแผนฟื้นฟูกิจการได้กำหนดรายละเอียดในการชำระหนี้รวมตลอดถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แต่ละงวดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละรายจำนวนเท่าใด จะชำระเมื่อใด ซึ่งเป็นการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทุกรายในแต่ละกลุ่มตามอัตราส่วน การที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดเกี่ยวกับลำดับการชำระหนี้โดยให้มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้การค้ำก่อน ก็เนื่องจากความจำเป็นในการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อไป เพราะหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้การค้ำที่ค้างให้แก่เจ้าหนี้การค้ำก่อนแล้ว ย่อมจะไม่มีเจ้าหนี้การค้ำรายใดขายสินค้าหรือวัตถุดิบให้แก่ลูกหนี้ โอกาสในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้น้อยลงไป อนึ่ง เมื่อปรากฏว่ามีการดำเนินการชำระหนี้ ปรับโครงสร้างของกิจการเป็นผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว ไม่ว่าจะครบกำหนดระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในแผนหรือไม่ การพักบังคับชำระหนี้จะสิ้นสุดในวันที่มีการดำเนินการตามแผนเป็นผลสำเร็จนั้น

4.4.3 มาตรการพักบังคับชำระหนี้กับการดำเนินการฟื้นฟูกิจการ

มาตรการพักบังคับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของไทยเกิดขึ้นทันทีโดยอัตโนมัติเมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา โดยจะมีผลบังคับเป็นการชั่วคราวในระหว่างดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และจะสิ้นสุดผลบังคับเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดี หรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ตามมาตรา 90/12 วรรคแรก ซึ่งแตกต่างจากการพักบังคับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ แต่อย่างไรก็ตาม เจตนารมณ์ของการพักบังคับชำระหนี้ต่างมีขึ้นเพื่อต้องการให้ความคุ้มครองแก่กิจการของลูกหนี้และตัดอำนาจทั้งปวงของเจ้าหนี้เป็นหลัก

โดยปกติแล้ว เจ้าหนี้ต่างมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้ตามสิทธิของตน โดยสิทธิที่ได้รับ การรับรองตามกฎหมายจะมีอยู่อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ แต่เนื่องจากมาตรการพักบังคับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการกำหนดขึ้นเพื่อห้ามมิให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิของตนในการบังคับชำระหนี้หรือบังคับคดีจากลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเรื่องนั้น ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อป้องกันการลดค่าของทรัพย์สินของลูกหนี้จากคำฟ้องของเจ้าหนี้และการยึดทรัพย์สินนั้นก่อนที่ลูกหนี้จะมีโอกาสจัดลำดับการจัดการก่อนหลังของทรัพย์สินให้เหมาะสมในกรณีที่มีเจ้าหนี้หลายคน (marshal the assets) ซึ่งการพักบังคับชำระหนี้จะเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสตั้งตัว โดยหยุดการรวบรวมทรัพย์สินทุกชนิด การรบกวนใด ๆ รวมทั้งการยึดทรัพย์ นอกจากนี้ยังเป็นการให้เวลาลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการด้วย¹⁵⁵ เนื่องจากในระหว่างที่กิจการมีปัญหาทางการเงินในระดับที่รุนแรง ความพยายามในการแก้ปัญหาและทางออกที่จะปรับโครงสร้างหนี้และกิจการมักจะประสบปัญหาจากบรรดาเจ้าหนี้ที่อาจพยายามใช้อำนาจในทางแพ่งบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ การที่ปล่อยให้เจ้าหนี้ต่างยังคงสามารถใช้อำนาจเฉพาะตัวจะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งที่จะทำให้แผนการฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จ วิธีการหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาคือการเปิดโอกาสให้มีช่วงเวลาหายใจแก่กิจการ กล่าวคือ การสร้างเกราะคุ้มกันชั่วคราวให้แก่กิจการที่จะไม่ถูกเจ้าหนี้บังคับให้ชำระหนี้ และผู้จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการจะได้อาศัยระยะเวลาในช่วงนี้หาทางออกให้แก่กิจการเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกคนอย่างเป็นธรรมด้วย¹⁵⁶ เท่ากับเปิดโอกาสให้ได้ใช้เวลาช่วงดังกล่าวตกลง จัดลำดับการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายโดยไม่ถูกรบกวนจากเจ้าหนี้บางรายที่ไม่ยอมตกลงด้วย จึงจำเป็นต้องระงับสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้ในช่วงระยะเวลาที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องเข้าร่วมในกระบวนการด้วย และกำหนดให้การใช้สิทธิของบรรดาเจ้าหนี้ผู้นั้นอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการโดยการกระทำที่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้ ตามมาตรา 90/12 เช่น ห้ามฟ้องหรือร้องขอ หรือมีคำสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ห้ามหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลประกอบกิจการของลูกหนี้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ ห้ามบังคับชำระหนี้ ฟ้องร้องบังคับคดี หรือกระทำการอันมีผลกระทบต่อตัวลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย หรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตไต่ตุลาการชี้ขาด ห้ามเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามเจ้าหนี้มี

¹⁵⁵ ภูมิวุฒิ พุทธสุธัตตา, "บทคัดย่อกฎหมายฟื้นฟูกิจการของสหรัฐอเมริกา," อุลพาน 43, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2539) : 42.

¹⁵⁶ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 20.

ประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ห้ามกระทำการอันเป็นการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เป็นต้น โดยให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสปรับโครงสร้างหนี้ โครงสร้างทุนและโครงสร้างของกิจการเสียใหม่ เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งการฟื้นฟูกิจการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย ในเรื่องทรัพย์สินที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เงินทุนในการประกอบกิจการ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวขึ้นปกป้องมิให้ทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการต้องถูกแยกส่งขายทอดตลาดไป อันจะทำให้มูลค่าทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยลงอีกทั้งยังไม่มีปัจจัยที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ประการหนึ่ง ตามมาตรา 90/12 (4) คือ ห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด แต่เป็นการห้ามมิให้เจ้าหนี้ที่มีสิทธิตามกฎหมายฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญา ไม่ว่าจะเป็นการบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการใดในสัญญา หรือเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งกรณีกระทำละเมิด และห้ามมิให้เจ้าหนี้หรือคู่สัญญาของลูกหนี้เสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ภายหลังจากที่ศาลได้รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว เฉพาะมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนเท่านั้น เนื่องจากในขณะที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ การดำเนินการค้าในทางปกติของกิจการลูกหนี้ยังคงดำเนินต่อไปภายใต้กรอบความจำเป็นทางการค้าจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วก็จะทำให้การบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงจากการทำการค้าปกติไปสู่การบริหารงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนฟื้นฟูกิจการ ดังนั้น จึงอาจมีหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการประกอบการค้าอยู่ตลอดเวลา เจ้าหนี้ที่ถูกกฎหมายห้ามใช้อำนาจของตนในการบังคับชำระหนี้จึงรวมถึงเจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นและคงค้างอยู่แต่เดิม และเจ้าหนี้ที่มีมูลหนี้เกิดขึ้นหลังจากที่กิจการเข้าสู่การฟื้นฟูกิจ การแล้วแต่ก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วด้วย¹⁵⁷ เจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการที่เป็นหนี้ค้างชำระอยู่แต่เดิมนั้นจึงต้องเข้ามาใช้สิทธิแห่งตนโดยการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยหนี้นั้นอาจต้องถูกปรับลด หรือยืดเวลาชำระหนี้ตามแผน สำหรับมูลหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการไม่ได้อยู่ในวัตถุ ประสงค์ของการบังคับให้เจ้าหนี้ดังกล่าวต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ แต่กฎหมายมุ่งมองในลักษณะที่จะให้กิจการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นเต็ม

¹⁵⁷ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 41.

จำนวน เพราะหากไม่เปิดทางให้มีการชำระเต็มจำนวนของหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้จะทำให้การประกอบกิจการไม่สามารถดำเนินต่อไปได้¹⁵⁸ เนื่องจากคงไม่มีบุคคลใดยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสฟื้นตัว ดังนั้น เจ้าหนี้ในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจึงสามารถเรียกให้ผู้บริหารลูกหนี้ชั่วคราว หรือ ผู้ทำแผนชำระหนี้ให้แก่ตนได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ในกรณีที่ผู้ทำแผนปฏิเสธที่จะชำระหนี้ที่ตนก่อขึ้นนั้น จึงต้องศึกษาถึงสิทธิของเจ้าหนี้ดังกล่าวในการรับชำระหนี้ว่าจะเป็นอย่างไร

ทั้งนี้ กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยยังมีข้อยกเว้นของการพักบังคับชำระหนี้ด้วย แม้ว่า จะมีได้บัญญัติกำหนดประเภทของการกระทำที่ไม่อยู่ภายใต้ของการพักบังคับชำระหนี้ขึ้นต่างหาก โดยเฉพาะ อันเป็นข้อแตกต่างจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้บัญญัติถึงการกระทำที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้เอาไว้ เช่น ห้ามเฉพาะการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ไม่รวมถึงการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีอาญา ไม่รวมถึงการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันของลูกหนี้หรือลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ ไม่รวมถึงการฟ้องร้องบังคับคดีแพ่งในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ไม่รวมถึงการกระทำการใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เนื่องจากเป้าหมายหลักของการฟื้นฟูกิจการ คือ ความต้องการให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้เพื่อให้มีรายได้จากการประกอบกิจการมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย และเป็นทุนในการประกอบกิจการต่อไปภายหลังจากฟื้นฟูกิจการสำเร็จ โดยกิจการไม่อาจฟื้นฟูกิจการได้สำเร็จหากต้องหยุดประกอบกิจการหรือหมดโอกาสได้รับความช่วยเหลือใด ๆ ในการประกอบกิจการ ดังนั้น การดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงต้องอาศัยเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบธุรกิจ ซื้อมูลค่าวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต จ่ายค่าจ้างแรงงาน ค่าขนส่ง เป็นต้น โดยผู้มีอำนาจบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่อาจหลีกเลี่ยงการก่อหนี้ ชำระหนี้ จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่าทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เลย มาตรการพักบังคับชำระหนี้จึงไม่ห้ามลูกหนี้ที่จะจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินหากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่มีคำสั่งรับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ตามมาตรา 90/12 (9) ดังนั้น หากผู้ทำแผนจะกระทำการใด ๆ ซึ่งมีใ้การดำเนินการตามทางการค้าปกติของลูกหนี้ แต่การกระทำดังกล่าวอาจมีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ จะต้องขออนุญาตจากศาลก่อนโดยศาลจะใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุญาตหรือไม่ประการใดขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป

¹⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 63.

สำหรับการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ นั้น หากเป็นการทำนิติกรรมหรือ การชำระหนี้ใด ๆ ที่ขัดแย้งหรือฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ย่อมเป็นโมฆะ¹⁵⁹ ทำให้การ ทำนิติกรรมหรือการชำระหนี้ นั้นเสียเปล่าไป เสมือนว่ามีได้มีการกระทำเช่นนั้นเกิดขึ้น โดยไม่อาจ ให้สัตยาบันได้ ผู้มีส่วนได้เสียคนใดจึงไม่อาจยกเอาความเสียเปล่าแห่งโมฆกรรมนั้นขึ้นมากล่าว อ้างได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 172 ดังนั้น นิติกรรมหรือหนี้ใด ๆ ที่ผู้ทำ แผนก่อกำขึ้นอันเป็นการกระทำนอกเหนือจากการดำเนินการตามทางการค้าปกติย่อมไม่อาจมีผล บังคับได้ เนื่องจากตกเป็นโมฆะ นอกจากนี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล หรือคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการที่ขัดหรือแย้งกับข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 90/12 ย่อมไม่มีผล ผูกพันลูกหนี้ เช่น หากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรืออนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้ลูกหนี้ กระทำการใด ๆ ในระหว่างการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ หรือมีคำสั่งบังคับคดีกับทรัพย์สินของ ลูกหนี้ ในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน คำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าว ย่อมไม่มีผลผูกพันให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ หรือถูกบังคับคดีแต่อย่างใด

---

¹⁵⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 วรรคสี่.